

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

DIPLOMSKO DELO

**PRIMERJAVA MEŠANEGA IN NALOŽBENEGA ŽIVLJENJSKEGA
ZAVAROVANJA ZAVAROVALNICE WIENERSTAEDTISCHE**

IZJAVA

Študent Matej Novak izjavljam, da sem avtor tega diplomskega dela, ki sem ga napisal pod mentorstvom dr. Rasta Hartmana, in da dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 02. 06. 2009

Podpis: _____

KAZALO

UVOD	1
1 PREDSTAVITEV ZAVAROVALNIŠTVA IN ŽIVLJENJSKEGA ZAVAROVANJA	2
1.1 Slovenski zavarovalniški trg	2
1.2 Razvoj življenjskega zavarovanja	5
1.3 Pomen življenjskega zavarovanja	6
1.4 Oblike življenjskega zavarovanja	7
1.5 Primerjava med klasičnim (mešanim) in naložbenim življenjskim zavarovanjem	9
1.6 Primerjava med naložbenim življenjskim zavarovanjem in nekaterimi drugimi oblikami varčevanja	10
2 ŽIVLJENJSKA ZAVAROVANJA ZAVAROVALNICE WIENERSTAEDTISCHE	12
2.1 Predstavitev zavarovalnice Wienerstaedtische in njene podružnice v Sloveniji	12
2.2 Primerjava mešanega in naložbenega življenjskega zavarovanja	12
2.2.1 Življenjsko zavarovanje za primer smrti in doživetja	12
2.2.2 Naložbeno življenjsko zavarovanje United Funds of Success (UFOS)	14
2.2.3 Indeksacija	15
2.2.4 Dodatna zavarovanja	16
3 PRIMERJAVA POGOJEV KLASIČNEGA ŽIVLJENJSKEGA IN NALOŽBENEGA ŽIVLJENJSKEGA ZAVAROVANJA	18
3.1 Obveznosti pri vložitvi ponudbe in veljavnost zavarovalnega kritja	18
3.2 Začetek in trajanje zavarovanja	19
3.3 Izračun, razdelitev in plačevanje premij	19
3.4 Nepravočasno plačilo premij	20
3.5 Potek dobe plačevanja premije	21
3.6 Sprememba naložbene strategije	21
3.7 Predujem oz. dvig premoženja in odpoved zavarovalne pogodbe	22
3.8 Oprostitev plačevanja premij (kapitalizacija)	23
3.9 Sprememba zavarovalne pogodbe v pogodbo, ki ni vezana na sklade	23
3.10 Pomen odgovorov na vprašanja v ponudbi	23
3.11 Zavarovalno kritje in pokritje samomora	24
3.12 Dospelost in izplačilo zavarovalnine	24
3.13 Izračun denarne vrednosti premoženja v primeru smrti	25
3.14 Veljavnost izjav v zvezi s pogodbo o zavarovanju	25
3.15 Kdo prejme zavarovalnino	25
3.16 Vinkulacija ali zastava pogodbe ter izguba police	26
3.17 Stroški storitev, ki jih zaračuna zavarovalnica	26
3.18 Uveljavljanje zahtevkov iz zavarovalne pogodbe	26
3.19 Udeležba na dobičku in na sklade vezana udeležba na dobičku	26
3.20 Dodatna zavarovanja	28
3.21 Uporaba predpisov in reševanje sporov	28
4 NALOŽBENI SKLADI	28
4.1 Sklopi skladov naložbenega življenjskega zavarovanja	29
4.2 Ocenjevanje skladov	29
4.2.1 Ocenjevanje skladov Morningstar	30
4.2.2 Ocenjevanje skladov S&P	30

4.3	Vrste skladov	31
4.3.1	Skladi denarnega trga	31
4.3.2	Obvezniški skladi	31
4.3.3	Obvezniški skladi – novo nastajajoči trgi	32
4.3.4	Skladi skladov	32
4.3.5	Delniški skladi – Blue Chip	32
4.3.6	Delniški skladi – hitro rastoča podjetja	33
4.3.7	Delniški skladi – novo nastajajoči trgi	33
4.3.8	Kritni sklad	34
4.4	Primerjava skladov	35
5	PRIMERJAVA IZRAČUNOV PREMIJE IN ZAVAROVALNIH VSOT ŽIVLJENJSKEGA IN NALOŽBENEGA ŽIVLJENJSKEGA ZAVAROVANJA.....	37
5.1	Neto stroškovna metoda	37
5.1.1	Uporaba neto stroškovne metode pri mešanem življenjskem zavarovanju	37
5.1.2	Uporaba neto stroškovne metode pri naložbenem življenjskem zavarovanju	40
5.2	Metoda neto sedanje vrednosti	42
5.2.1	Uporaba metode neto sedanje vrednosti pri mešanem življenjskem zavarovanju	43
5.2.2	Uporaba metode neto sedanje vrednosti pri naložbenem življenjskem zavarovanju	43
	SKLEP	45
	LITERATURA IN VIRI	46

KAZALO TABEL

<i>Tabela 1: Zbrane premije zavarovalnic in letne stopnje rasti premij v obdobju 2002 - 2007</i>	<i>2</i>
<i>Tabela 2: Zbrane premije pozavarovalnic in letne stopnje rasti premij v obdobju 2002 - 2007</i>	<i>3</i>
<i>Tabela 3: Tržni deleži zavarovalnic in drugih članic SZZ 2007</i>	<i>4</i>
<i>Tabela 4: Tržni delež pozavarovalnic v letu 2007</i>	<i>4</i>
<i>Tabela 5: Značilnosti nekaterih naložbenih oblik</i>	<i>11</i>
<i>Tabela 6: Pogoji za sklenitev zavarovanja</i>	<i>13</i>
<i>Tabela 7: Premijski bonusi, ki se priznajo glede na višino premije</i>	<i>14</i>
<i>Tabela 8: Kombinacije nezgodnega rentnega zavarovanja</i>	<i>17</i>
<i>Tabela 9: Ocene skladov v ponudbi UFOS</i>	<i>36</i>
<i>Tabela 10: Izplačila pri mešanem življenjskem zavarovanju pri letnem plačilu premije</i>	<i>38</i>
<i>Tabela 11: Zajamčena odkupna vrednost in kapitalizirana zavarovalna vsota</i>	<i>39</i>
<i>Tabela 12: Primerjava zavarovalnih vsot za doživetje glede na spol, pogostost plačevanja in indeksacijo</i>	<i>40</i>
<i>Tabela 13: Primerjava zavarovalnega kritja, odkupne vrednosti in vrednosti premoženja glede na spol pri letnem plačilu premije ob predvideni 3 % donosnosti skladov</i>	<i>41</i>
<i>Tabela 14: Primerjava vrednosti premoženja glede na spol, pogostost plačevanja in indeksacijo ob predvideni 3 % donosnosti skladov</i>	<i>42</i>
<i>Tabela 15: Primerjava nominalnih in sedanjih vrednosti</i>	<i>44</i>

UVOD

Na svetovnih zavarovalniških trgih so življenjska zavarovanja že ustaljeni produkti, tudi v Sloveniji pa omenjena zavarovanja postajajo vedno bolj pomemben člen v zavarovalniški dejavnosti. Obstaja več vrst življenjskih zavarovanj, ljudje pa se najbolj pogosto odločamo za sklenitev naložbenega življenjskega zavarovanja, mešanega življenjskega zavarovanja in življenjskega zavarovanja za primer smrti.

V zadnjih 18 letih je v Sloveniji značilna velika rast premij življenjskih zavarovanj, kar je posledica dejstva, da se Slovenci vedno bolj zavedamo finančne varnosti, ki nam jo ti produkti nudijo, kljub temu, da so bile nekatere oblike oz. zametki življenjskih zavarovanj prisotne pri nas že več stoletij. V zadnjih 18 letih je zaslediti tudi povečano konkurenco med zavarovalnicami, posledično pa je prisotno tudi večje število različnih vrst življenjskih zavarovanj ob različnih pogojih.

Namen diplomskega dela je podrobno analizirati mešano življenjsko zavarovanje in naložbeno življenjsko zavarovanje Zavarovalnice Wienerstaedtische. Za omenjena produkta zavarovalnice sem se odločil zaradi dostopnosti podatkov in zaradi lastne želje po podrobnejši analizi življenjskih zavarovanj in njihovih razlik.

Diplomsko delo je sestavljeno iz 5 poglavij, ki podrobneje prikažejo življenjska zavarovanja. Prvi del govori o začetkih zavarovalništva in življenjskih zavarovanj pri nas, kasnejšem razvoju in pomenu življenjskih zavarovanj. Namen tega poglavja je tudi pokazati, katere so najpogostejše oblike življenjskih zavarovanj in kakšna je razlika med naložbenim življenjskim zavarovanjem ter nekaterimi oblikami varčevanja.

V nadaljevanju bom predstavil obe preučevani vrsti življenjskega zavarovanja Zavarovalnice Wienerstaedtische in jih med seboj primerjal. Posebej se bom osredotočil na primerjavo pogojev, kasneje pa še analiziral vzajemne sklade, kamor se premije obeh zavarovanj lahko nalagajo.

V zadnjem delu bom na praktičnem primeru pokazal razlike med izračuni za klasično in naložbeno življenjsko zavarovanje. Pri tem bom uporabil neto stroškovno metodo, ki jo za svoje izračune uporabljajo tudi zavarovalnice, in metodo neto sedanje vrednosti, ki upošteva vrednost denarja v času. Analiza se bo osredotočila na razlike v zavarovalnih vsotah med spoloma, glede na pogostost plačevanja premije in indeksacijo pri enakih stopnjah donosnosti.

1 PREDSTAVITEV ZAVAROVALNIŠTVA IN ŽIVLJENJSKEGA ZAVAROVANJA

1.1 Slovenski zavarovalniški trg

Zametki zavarovalništva segajo že več tisoč let nazaj, medtem ko je sodobno zavarovalništvo prisotno zadnji dve stoletji. Prva zavarovalnica na svetu naj bi bila ustanovljena leta 1668 v Parizu (pomorska zavarovanja), velik požar v Londonu leta 1666 pa naj bi spodbudil tudi ustanovitev prve požarne zavarovalnice leta 1680. Z razvojem industrijske dejavnosti v 19. stoletju je bil omogočen razvoj sodobnega zavarovanja in pozavarovanja.

Začetki slovenskega zavarovalništva segajo v leto 1452, ko je bila ustanovljena Bratovščina Slovencev sv. Hieronima v Vidmu in je bila nekakšna prva zavarovalnica za življenjsko in podobno zavarovanje med Slovenci, saj je svojim članom ob plačilu članarine zagotavljala preskrbo za primer bolezni, podporo za vdovo in siroto, pogrebno ter zavarovanje za doto. Prvi poskus ustanovitve prave zavarovalnice proti požarni škodi v slovenskih deželah naj bi se nato zgodil šele leta 1776, vendar do ustanovitve ni prišlo. Leta 1871 je bila ustanovljena Prva občna zavarovalna banka Slovenije, ki pa je bila likvidirana že 5 let kasneje, konec leta pa je bila ustanovljena Vzajemna zavarovalnica. Leta 1990 sprejeti zakon o temeljih sistema premoženjskega in osebnega zavarovanja je veliko pripomogel k posodobitvi ustanavljanja in poslovanja zavarovalnic, leta 1994 sprejeti zakon o zavarovalnicah pa k temu, da se je slovenski zavarovalniški trg bistveno približal razvitim evropskim in svetovnim trgom. Za zadnje obdobje je značilno, da delež zavarovalne premije v bruto domačem proizvodu prekaša celo nekatere članice Evropske unije (Pavliha & Simoniti, 2007, str. 41-43).

V letu 2007 je na slovenskem zavarovalnem trgu poslovalo 17 zavarovalnic in 2 pozavarovalnici. Zavarovalnice so v tem obdobju zbrale skoraj 1,9 milijarde evrov bruto obračunane premije, kar je skoraj 10 % več kot v letu 2006. Z življenjskimi zavarovanji je bilo zbrane nekaj več kot 609 milijonov evrov bruto obračunane premije, s premoženjskimi zavarovanji pa okoli 1,3 milijarde evrov premije.

Tabela 1: Zbrane premije zavarovalnic in letne stopnje rasti premij v obdobju 2002 - 2007

Leto	Premije (v tisoč EUR)			Letna stopnja rasti		
	Skupaj	Življenje	Ostalo	Skupaj	Življenje	Ostalo
2002	1.178.845	267.436	911.409	116,1	123,2	114,1
2003	1.275.102	305.003	970.099	111,7	117,8	109,9
2004	1.456.887	429.013	1.027.874	116,8	143,8	108,3
2005	1.549.167	464.834	1.084.334	106,6	108,6	105,7
2006	1.725.304	540.655	1.184.649	111,4	116,3	109,3
2007	1.893.980	609.266	1.284.714	109,8	112,7	108,4

Vir: Statistični zavarovalniški bilten 2008, str.5.

Delež premij življenjskih zavarovanj se je v zadnjih 6 letih povečeval precej hitreje kot premoženjskih, tako da le-ta znaša že 32,18 % v skupni bruto obračunani premiji. V letu 2007 so zavarovalnice zbrale torej 12,7 % več bruto obračunane premije iz življenjskih zavarovanj kot leto prej, iz ostalih zavarovanj pa je bilo to povečanje 8,4 %.

Rast se ne odraža le v zbrani premiji, temveč tudi v številu zaposlenih, ki se je v zavarovalnicah in pozavarovalnicah povečalo na 6.148, kar pomeni 1,4 % povečanje. V primerjavi z letom 2006 se je delež zavarovalne premije v BDP sicer znižal na 5,65 %, kar pa je posledica dejstva, da je bila gospodarska rast v letu 2007 nominalno višja od nominalne rasti zavarovalne premije. V tem obdobju sta uspešno poslovali tudi obe pozavarovalnici, saj sta skupaj zbrali nekaj več kot 206 milijonov evrov bruto obračunane pozavarovalne premije, kar je za 14 % več kot v letu 2006.

Tabela 2: Zbrane premije pozavarovalnic in letne stopnje rasti premij v obdobju 2002 - 2007

Leto	Premije (v tisoč EUR)			Letna stopnja rasti		
	Skupaj	Življenje	Ostalo	Skupaj	Življenje	Ostalo
2002	126.451	1.047	125.404	132,0	113,9	132,2
2003	140.894	1.007	139.887	115,1	99,2	115,2
2004	148.905	953	147.952	108,1	97,0	108,1
2005	161.361	1.007	160.354	108,6	105,7	108,6
2006	180.619	642	179.977	111,9	63,8	112,2
2007	206.165	704	205.461	114,1	109,7	114,2

Vir: Statistični zavarovalniški bilten 2008, str.5.

V Sloveniji je 30. junija 2008 delovalo 22 zavarovalnih in pozavarovalnih družb, doseženo bruto obračunano zavarovalno in pozavarovalno premijo za leto 2007 pa Slovensko zavarovalno združenje (v nadaljevanju SZZ) objavlja le za 18 članic, katerih tržni deleži so naštet v spodnji tabeli. V tabeli nista omenjeni zavarovalnici Wienerstaedtische in Allianz Hungaria, ki še nista članici Slovenskega zavarovalnega združenja, v prihodnosti pa se obeta tudi vstop švicarsko-irske zavarovalnice Zurich Insurance Ireland Ltd. Global Corporate Ireland. Najmlajša zavarovalnica z deležem tujega kapitala na slovenskem trgu pa je Prva osebna zavarovalnica, ki tudi ni članica SZZ-ja, za članstvo pa tudi ni zaprosila.

Klasične zavarovalnice (tiste, ki poslujejo po Zakonu o zavarovalništvu) so zbrale 1,771 milijarde evrov bruto obračunanih premij, kar predstavlja 93,5 % vse zbrane premije, medtem ko so druge članice SZZ (KAD in SOP) zbrale 123 milijonov evrov oz. 6,5 % vse zbrane bruto obračunane premije. Tržni deleži največjih zavarovalnic se v letu 2007 niso veliko spremenili, saj je na prvem mestu še vedno Zavarovalnica Triglav (37,36 % delež), pred Adriatic Slovenico (13,24 %), Zavarovalnico Maribor (12,37 %) in Vzajemno zdravstveno zavarovalnico (11,98 %), medtem ko je tržni delež ostalih zavarovalnic nižji od 10 %.

Tabela 3: Tržni deleži zavarovalnic in drugih članic SZZ 2007

Zavarovalnica	Vrste zavarovanj in tržni deleži zavarovalnic		
	Vsa	Življenjska	Neživljenjska
Triglav	37,36	36,97	37,55
Adriatic Slovenica	13,24	2,80	18,20
Maribor	12,37	10,45	13,29
Vzajemna	11,98	-	17,66
Kapitalska družba (KAD)	6,25	19,43	-
Tilia	3,06	1,56	3,78
KD Življenje	3,03	9,41	-
Generali	2,90	3,07	2,81
TRIGLAV, Zdravstvena	2,72	-	4,01
Merkur	2,18	5,76	0,48
NLB Vita	1,92	5,75	0,11
GRAWE	1,90	4,00	0,91
SID – Prva kreditna zavarovalnica	0,74	-	1,09
Sklad obrtnikov in podjetnikov (SOP)	0,23	0,73	-
ARAG	0,06	-	0,09
Victoria- Volksbanken	0,03	0,08	0,01

Vir: Tržni deleži v letu 2007, 2009.

Razlika v tržnem deležu obeh pozavarovalnic je precej manjša kot znaša razlika v tržnem deležu med prvima dvema zavarovalnicama. Razlika namreč znaša 15 odstotnih točk, Pozavarovalnica Sava ima 57,5 % tržni delež, Triglav RE pa 42,5 % tržni delež.

Tabela 4: Tržni delež pozavarovalnic v letu 2007

Pozavarovalnica	Vrsta zavarovanj		
	Vsa	Življenjska	Neživljenjska
Sava	57,50	74,53	57,44
Triglav RE	42,50	25,47	42,56

Vir: Tržni deleži v letu 2007, 2009.

Zunaj Slovenije je v letu 2007 delovalo 5 zavarovalnic, ki so bile ustanovljene s slovenskim kapitalom. Po ocenah zavarovalniških strokovnjakov so te zavarovalnice v letu 2007 zbrale s prodajo zavarovanj zunaj Slovenije okoli 200 milijonov evrov bruto obračunane premije, kar je več kot so uspele v Sloveniji zbrati zavarovalnice z deležem tujega kapitala. Največ prometa na tujih trgih ima Zavarovalnica Triglav, saj je njena premija iz tujine v letu 2007 predstavljala že 15 % vse v skupini zbrane premije. Sledijo ji Zavarovalnica Maribor, pozavarovalnica Sava, Zavarovalnica Adriatic Slovenica in KD Življenje (Statistični zavarovalniški bilten 2008, str. 17 – 20).

1.2 Razvoj življenjskega zavarovanja

Prve zamisli življenjskega zavarovanja so se pojavile že v času starega Egipta 4.500 let pr. n. št., ko so združenja kamnosekov skrbela za pokop svojih članov. Iz leta 1.750 pr. n. št. izhaja zapis iz Hamurabijevega zakonika, ki govori o zavarovanju kot instituciji, saj je vseboval posebno določilo, ki je obvezovalo državo, da poskrbi za nepreskrbljeno družino državljana, ki je bil ubit v roparskem napadu na trgovsko karavano. Neke vrste življenjskega zavarovanja najdemo tudi pri starih Rimljanih, saj so vojaki plačevali posebne prispevke, po koncu služenja pa so prejeli določeno plačilo, zemljo, v primeru smrti pa so to vsoto izplačali svojcem. V srednjem veku so za življenjska zavarovanja skrbela cehovska združenja obrtnikov in trgovcev, ki so se razširila po vsej Evropi in tudi pri nas. Razvijala so se društva za posmrtno, dotno in rentno zavarovanje (Budimir, 2008, str. 21).

Prvi primer matematičnega pristopa k oblikovanju pravil za delovanje dolgoročnega zavarovanja je znan iz Škotske, kjer so leta 1743 ustanovili sklad za socialno varstvo družin umrlih duhovnikov. Zasnova sklada je bila tako dobro oblikovana, da ta deluje še danes. Prva prava zavarovalnica za vzajemno zavarovanje je bila ustanovljena v Angliji, in sicer The Life Assurance and Annuity Association (Zveza za življenjsko in rentno zavarovanje), ki pa je po 46 letih zaradi dolgov propadla. Angleška zavarovalnica za življenjska zavarovanja Equitable, ustanovljena leta 1756, pa je najstarejša še delujoča zavarovalnica (Bogataj, 1998, str. 15).

Pri nas se je razvoj življenjskega zavarovanja začel kasneje, in sicer v drugi polovici 19. stoletja. V letu 1872 je bila ustanovljena Zavarovalna banka Slovenije, ki je nudila zavarovanja za primer smrti in doživetja, vendar je že 13 let kasneje propadla. Večji pomen ima ustanovitev Vzajemne zavarovalnice leta 1900, ki se je po 1. svetovni vojni začela ukvarjati tudi z življenjskim zavarovanjem in je prevzela življenjska zavarovanja od avstrijskih zavarovalnic, ki so takrat delovale na slovenskem ozemlju. Obdobje od leta 1976 do leta 1990 je bilo za življenjska zavarovanja zelo težavno, saj je visoka inflacija razvrednotila zavarovalne vsote, šele s spremembo deviznih predpisov pa je to zavarovanje dobilo spet smisel, zato od leta 1991 zasledimo povečano zanimanje za življenjska zavarovanja (Budimir, 2008, str. 22 – 23).

Trg življenjskih zavarovanj je bil še v začetku prejšnjega desetletja manj pomemben, na kar je vplivalo predvsem dobra socialna varnost v preteklosti, prepočasen razvoj trga kapitala in tudi nekaterim oblikam zavarovanja nenaklonjena zakonodaja. Šele naraščajoče zavedanje pomena zavarovanja, da smo sami odgovorni za finančno in neodvisno starost, je omogočilo večji obseg prodaje življenjskih zavarovanj v zadnjih 18 letih pri nas, še vedno pa je veliko ljudi brez življenjskega zavarovanja. Tako je bilo v letu 2003 v Sloveniji v veljavi 772.217 polic kateregakoli življenjskega zavarovanja (Statistični zavarovalniški bilten 2004, str. 43).

V prihodnje je pričakovati povečan delež življenjskih zavarovanj v portfelju slovenskih zavarovalnic, kar pa je odvisno predvsem od kupne moči prebivalstva in njegove sposobnosti za

prihranke ter davčne politike države, ki je doslej spodbujala le dodatno prostovoljno pokojninsko zavarovanje, ne pa tudi življenjskega zavarovanja. V letu 2007 je bilo v Sloveniji sklenjenih že 1.214.535 polic življenjskega zavarovanja, kar je 442.318 več kot v letu 2003, tako visoka rast pa je bila predvsem zaradi življenjskega zavarovanja, ki je vezano na enote investicijskih skladov (Statistični zavarovalniški bilten 2008, str. 49).

1.3 Pomen življenjskega zavarovanja

Življenjsko zavarovanje je osebno zavarovanje, ki se nanaša na zavarovanje za nevarnosti, ki pretijo človeku, njegovemu življenju in njegovi integriteti. Temelji na negotovosti trajanja človekovega življenja za primer pogodbenega dogodka in za obdobje, za katero je zavarovanje sklenjeno. Ta dogodek je lahko smrt zavarovanca, doživetje določene starosti ali pa iztek določenega obdobja, v katerem lahko nastopi ena od omenjenih okoliščin. V primeru nastanka zavarovalnega primera v pogodbenem roku je zavarovalnica dolžna izplačati zavarovancu oz. določenemu upravičencu zavarovalno vsoto (Bijelić, 1998, str. 214).

Potreba po življenjskem zavarovanju izhaja predvsem iz potrebe po varnosti družine, kjer lahko smrt enega od staršev finančno močno prizadene družino, zato je v primeru, da je oseba samska in brez otrok, takšno zavarovanje nesmiselno. Drug pomemben razlog za življenjsko zavarovanje so dolгови, ki zaradi smrti zavarovanca ne bi bili poplačani, kot so hipoteka, pogrebni stroški, krediti, dolгови na kreditnih karticah,... Zavarovalci torej, kot fizične osebe, življenjsko zavarovanje uporabljajo predvsem za zagotovitev dodatne pokojnine, kot davčno ugodnejše varčevanje, kot poseben sklad za šolanje otrok, kot varnostni sklad za nepredvidene izdatke v prihodnosti ali kot zavarovanje obveznosti ob najetju hipotekarnih ali drugih kreditov. Življenjsko zavarovanje pa se, pri nas sicer v manjšem delu, uporablja tudi v podjetjih, saj služi za zagotovitev nemotenega poslovanja podjetja zaradi smrti enega od lastnikov, za nadomestitev škode zaradi smrti zaposlenega v podjetju, ki je ključnega pomena za poslovanje ali kot boniteta zaposlenim v podjetju (Madura, 2007, str. 364).

Življenjsko zavarovanje ima tako z vidika posameznika in države kot tudi glede gospodarskega razvoja veliko dobrih strani (Budimir, 2008, str. 24):

- življenjsko zavarovanje izboljšuje finančno varnost posameznikov. To pomeni, da zmanjšuje skrbi ob izpadu zavarovančevega dohodka, spodbuja varčevanje posameznika in izboljšuje kreditne pogoje za posojilojemalce ter posledično zmanjšuje tveganje.
- zavarovalnice lahko na podlagi življenjskega zavarovanja ponudijo boljše kreditne pogoje, pri čemer se zmanjša tveganje. Minimizirajo se tudi finančne motnje pri poslih, ki jih povzroči smrt vodilnih uslužbencev in lastnikov.
- s stališča države življenjsko zavarovanje olajša njeno breme pri socialni varnosti državljanov in pri vzdrževanju upokojencev, saj obstaja negativna korelacija med socialnimi izdatki in premijami za življenjsko zavarovanje.

- življenjsko zavarovanje vpliva tudi na gospodarski razvoj, saj zavarovalnice prek premij življenjskega zavarovanja zberejo ogromne količine kapitala, ki je pomemben pri podpiranju investiranja in razvoja nacionalnega gospodarstva. V tem pogledu deluje kot finančni posrednik med varčevalci (zavarovanci) in investitorji.

1.4 Oblike življenjskega zavarovanja

Glavna značilnost večine življenjskih zavarovanj je, da je sestavljeno iz dveh delov, in sicer zavarovanja za primer smrti in varčevanja, ki je tisto, kar ga loči od drugih zavarovalnih produktov. Eno od meril, kako določiti vrsto življenjskega zavarovanja, je način izplačevanja zavarovalnine. Pri kapitalnem življenjskem zavarovanju gre za izplačilo s pogodbo dogovorjene zavarovalne vsote oz. kapitala v enkratnem znesku, kamor spadajo naslednja življenjska zavarovanja: za primer smrti, za primer doživetja, za primer smrti in doživetja, na točno določen rok, za zavarovanje dote in z naložbenim tveganjem. Pri rentnem zavarovanju pa zavarovalnica ponavljajoče izplačuje dogovorjene zavarovalne vsote oz. rente, kamor sodijo doživljenjska in časovna renta (Budimir, 2008, str. 31).

Zavarovanje za primer smrti oz. rizično življenjsko zavarovanje je oblika zavarovanja, pri kateri se zavarovanec zavaruje za primer smrti za dogovorjeno dobo. Zavarovalnica v tem primeru izplača upravičencu dogovorjeno zavarovalno vsoto le v primeru zavarovančeve smrti. Pri tej vrsti zavarovanja ni varčevalne komponente, saj v primeru, da zavarovanec preživi dogovorjeno zavarovalno dobo, zavarovalnica nima nobenih obveznosti do upravičenca. Ta vrsta zavarovanja se največkrat sklepa v primeru bančnega posojila in omogoča zaščito družinskih članov oz. bližnjih, ki bi bili ob morebitni smrti zavarovane osebe obremenjeni s povračilom tega posojila. Značilno za tovrstna zavarovanja je, da so precej cenejša od mešanega življenjskega zavarovanja, zagotavljajo pa enako zaščito za primer smrti pri enakih drugih pogojih, kot so starost, spol zavarovanca, zavarovalna doba,... (Kalčič, 2008).

Zavarovanje za primer doživetja določene starosti je ena izmed oblik življenjskega zavarovanja, ki se v praksi zelo poredko uporablja in ga nekatere zavarovalnice sploh ne ponujajo. Pri tej vrsti zavarovanja se zavarovalnica obveže, da bo zavarovancu po preteku zavarovalne dobe izplačala dogovorjeno vsoto, če bo takrat še vedno živ, v nasprotnem primeru pa vse obveznosti zavarovalnice prenehajo. Takšna oblika zavarovanja je torej namenjena predvsem varčevanju (Izobraževanje zavarovalnih zastopnikov in zavarovalnih posrednikov, 2007, str. 15).

Življenjsko zavarovanje za primer smrti in doživetja oz. mešano življenjsko zavarovanje je najbolj razširjena oblika življenjskih zavarovanj in upravičencu omogoča, da dobi dogovorjeno zavarovalnino tako ob smrti zavarovanca kot tudi ob njegovem doživetju, pri tem pa sta zavarovalni vsoti za primer smrti in doživetja največkrat enaki, ni pa nujno. Možno je skleniti tudi vzajemno mešano zavarovanje, pri katerem sta z eno polico zavarovani 2 osebi. Če eden od

zavarovancev nato umre, prenehajo vse obveznosti zavarovalnice, ko upravičenec iz zavarovalne pogodbe, ki je ponavadi preživel zavarovanec, dobi izplačano zavarovalno vsoto za primer smrti (Kalčič, 2008).

Za to vrsto zavarovanja je značilna tako varčevalna kot tudi zavarovalna komponenta. Zavarovalni del je del, na podlagi katerega so zavarovanci zavarovani za primer smrti, drugi del pa je varčevalni del police. Večji del premije, ki jo plačuje zavarovanec, se usmerja v varčevanje, pri tem pa se premija nalaga v kritni sklad oz. kritno premoženje. Sklad predstavlja izjemno konzervativne naložbe, ki so usmerjene predvsem v obveznice stabilnih držav, saj je najbolj pomembno, da te naložbe zagotovijo varnost. Z upoštevanjem vseh zakonskih omejitev zavarovalnica sama oblikuje lastni kritni sklad, zagotovljen donos pri zavarovalnici Wienerstaedtische pa znaša 2,25 %. Zaradi konzervativnih naložb se letni donosi večinoma gibljejo med 3 in 4 %, kar včasih niti ne pokrije letne rasti cen (inflacija), zato je tovrstno zavarovanje namenjeno predvsem konzervativnim vlagateljem, ki dajejo varnosti prednost pred tveganjem. Tako tudi niso izpostavljeni obrestnemu tveganju (tveganje zaradi padca vrednosti obveznice, ki ga sproži višanje obrestnih mer), ki je pomembno predvsem pri dolžniških vrednostnih papirjih in predstavljajo dobršen del naložb zavarovalnic pri mešanem življenjskem zavarovanju. Na to zavarovanje zavarovalnice skoraj vsako leto tudi pripisujejo dobičke, ki omogočajo vsaj delno pokritje inflacije.

Naložbeno življenjsko zavarovanje je podobno kot mešano sestavljeno iz 2 delov, in sicer naložbenega in zavarovalnega. Z zavarovalnim delom je zagotovljena varnost upravičencev, sredstva iz naložbenega dela pa se nalagajo v investicijske sklade (delniški vzajemni skladi, mešani vzajemni skladi, obvezniški vzajemni skladi, investicijski skladi denarnega trga, skladi skladov, hedge skladi). Pri tej obliki zavarovanja je značilno, da zavarovalci prevzamejo naložbeno tveganje in se zavarovalna vsota spreminja z indeksom, na katerega je zavarovanje vezano. Najpogostejša vezava je borzni indeks ali pa indeks naložbenega portfelja, ki ga zavarovalnica samo oblikuje, možni pa so tudi dogovori o manjši vrednosti indeksa ali največjem možnem padcu v nekem časovnem obdobju. Donosi pri tej obliki zavarovanja so navadno višji kot pri mešanem življenjskem zavarovanju, vendar niso zagotovljeni, kakor tudi ne izplačilo v primeru doživetja. Zagotovljeno je le izplačilo v primeru smrti zavarovanca, če je le-to nižje od vrednosti premoženja, saj se drugače upravičencu izplača vrednost premoženja.

Dokler zavarovalec s plačili ne doseže izbrane zavarovalne vsote, je del premije namenjen za zavarovanje, s preostalim delom, ki je zmanjšan za vstopne in upravljaljske stroške, pa zavarovalnica kupuje točke izbranega investicijskega sklada. Z leti se seveda ta delež spreminja, v začetku vplačevanja pa je zavarovalni del bistveno večji od naložbenega. Ko privarčevana sredstva dosežejo vrednost zavarovalne vsote, se premija v celoti nalaga le v investicijske sklade, čas, ki je za to potreben, pa je odvisen tudi od donosov investicijskih skladov. Donos na sredstva, ki so namenjena varčevanju, je enak tistemu, ki bi ga zaslužili, če bi vlagali neposredno na trg vrednostnih papirjev, vendar z ugodnejšo davčno politiko.

Ena od možnosti varčevanja za starost so tudi **rentna zavarovanja**, ki jih delimo na doživljenjske in časovne rente. Pri doživljenjskih rentah lahko upravičenec prejema rente do smrti in so lahko odložene (začetek njihovega izplačevanja odložen za določen čas) ali pa se njihova izplačila začnejo takoj. Pri časovnih pa rente prejema upravičenec le omejeno obdobje, zavarovalnice pa jih navadno ponujajo v obliki opcij ob poteku. Izplačilo rente se vedno začne šele po koncu zavarovalnega obdobja oz. takrat, ko ima zavarovalnica zbrano celotno nakupno vrednost rente (Izobraževanje zavarovalnih zastopnikov in zavarovalnih posrednikov, 2007, str. 18 – 19).

Rentno zavarovanje se razlikuje od mešanega življenjskega, saj je namenjeno kot zavarovanje pred izpadom dohodka, predvsem tistih, ki dolgo živijo. V primeru smrti zavarovanca v zavarovalnem obdobju, pri mešanem življenjskem zavarovanju, upravičenci ponavadi dobijo izplačano dogovorjeno zavarovalno vsoto z do tedaj pripisanimi dobički, pri rentnem zavarovanju pa samo dogovorjeno zavarovalno vsoto brez pripisanih dobičkov, ponavadi pa se izplačuje mesečno. Politika upravljanja zavarovalnice z zbranimi sredstvi je konzervativna, zato so posledično tudi nizki donosi. Zavarovanec se lahko odloči za enkratno izplačilo, za omejeno ali dosmrtno izplačevanje rente oz. za kombinacijo navedenega. V primeru smrti zavarovanca med obdobjem 10 let, kolikor znaša najnižja omejitev pri izplačevanju rente, se preostanek rente ponavadi izplačuje njegovim dedičem, v primeru smrti pred iztekom zavarovalne dobe, pa zavarovalnica izplača sredstva, ki so bila do tega trenutka vplačana, skupaj s pripisanimi dobički njegovim dedičem. Rentno zavarovanje se uporablja predvsem kot obliko varčevanja za dodatno pokojnino, ki jo po izteku zavarovalnega obdobja prejema zavarovanec v obliki mesečnih rent do konca življenja, v času zavarovalne dobe pa je zavarovan tudi za primer smrti z dogovorjeno višino zavarovalne vsote.

Zavarovalnica po izteku zavarovalnega obdobja začne izplačevati zavarovancu mesečno rento do njegove smrti, po smrti zavarovanca pa naj bi se izplačevanje rente prenehalo, ne glede na to, koliko časa je imel še možnost prejemati rento. Zaradi tega so zavarovalnice ponudile dodatno možnost povračila v obliki določene vsote denarja, ki pa ima ponavadi obliko zjamčenega števila rent, ki bodo zagotovo izplačane (v primeru smrti zavarovanca osebi, ki jo je določil v pogodbi).

1.5 Primerjava med klasičnim (mešanim) in naložbenim življenjskim zavarovanjem

Mešano življenjsko zavarovanje (v nadaljevanju MŽZ) in naložbeno življenjsko zavarovanje (v nadaljevanju NŽZ) sta sestavljena iz 2 delov. Prvi je zavarovalni (zavarovanje za primer naravne ali nezgodne smrti), drugi pa varčevalni (v primeru MŽZ) ali naložbeni del (v primeru NŽZ). Pri MŽZ je varčevalni del naložen v kritni sklad (konzervativne naložbe), v katerem zavarovalnice same določajo izbor in obseg naložb. Zavarovalnice vodijo sredstva življenjskega zavarovanja na računih, ki so ločeni od računov drugih zavarovanj, in morajo iz premij oblikovati matematične

rezervacije, ki so namenjene izplačilu zavarovalnih vsot, oblikujejo pa jih v višini sedanje vrednosti ocenjenih bodočih obveznosti zavarovalnice na podlagi sklenjenih zavarovanj, zmanjšano za ocenjeno sedanjo vrednost bodočih premij, ki bodo vplačane na podlagi teh zavarovanj.

Pri MŽZ se varčevalni del premije nalaga v kritni sklad pod zakonsko določenimi pogoji, katerih namen je predvsem varnost, predvideni donosi pa se gibljejo do 3,25 % letno, zato je takšno zavarovanje namenjeno predvsem konzervativnim vlagateljem. Pri NŽZ varčevalni del imenujemo naložbeni del, saj vlagatelj prosto izbira med ponujenimi skladi zavarovalnice, v katere investicijske sklade se bo premija nalagala. Zavarovanci lahko izbirajo med obvezniškimi skladi, ki so primerljivi z naložbami kritnega sklada pri MŽZ. Naložbeni del se nalaga na zavarovalčev individualni naložbeni račun, kjer se plemeniti do konca zavarovanja. NŽZ je namenjeno predvsem tistim, ki želijo dosegati dovolj visoke donose s sredstvi, ki so naložena v vzajemne sklade.

Bistvena razlika med mešanim in naložbenim življenjskim zavarovanjem je torej v stopnji sodelovanja zavarovalca pri naložbeni politiki lastnega zavarovanja. Pri MŽZ zavarovalec nima nobenega vpliva na naložbeno politiko, ne prevzema pa tudi nobenega naložbenega tveganja. Zavarovalnica mu zagotavlja donosnost, glede na uspešnost naložbene politike zavarovalnice pa je deležen tudi pripisov dobička, ki je odvisen od delničarjev, saj se le-ti lahko odločijo, da se dobiček porabi v druge namene. Pri NŽZ pa zavarovalec sam odloča, v kateri sklad bo naložil sredstva in kako bo razdelil premijo med posamezne sklade. V primeru doživetja obstaja pri MŽZ zjamčeno izplačilo, ki je odvisno od starosti zavarovanca in trajanja zavarovanja, medtem ko zjamčenega izplačila pri NŽZ ni, saj se izplačajo tista sredstva, ki so ob koncu zavarovalne dobe privarčevana in oplemeniteni v vzajemnih skladih.

Razlika med obema zavarovanjema pa je tudi v zaslužku zavarovalnic, ki zaslužijo več z MŽZ, saj pri naložbenem sredstva namesto zavarovalnice upravlja družba za upravljanje, vsi ustvarjeni dobički pa se pripišejo zavarovancu (Budimir, 2008, str. 69 – 71).

1.6 Primerjava med naložbenim življenjskim zavarovanjem in nekaterimi drugimi oblikami varčevanja

Naložbeno življenjsko zavarovanje se v praksi največkrat omenja kot alternativna oblika varčevanja in se večkrat primerja z vlaganji v vzajemne sklade oz. vrednostne papirje, pri tem pa seveda obstajajo določene prednosti in slabosti takšnega varčevanja.

Največja razlika med NŽZ in vlaganjem v vzajemne sklade je, da NŽZ poleg varčevalnega dela vključuje tudi življenjsko zavarovanje za smrt, ki zagotavlja socialno varnost. Ta prednost pride do izraza še posebej v začetku plačevanja premij, saj se kasneje, v primeru smrti zavarovanca in

ko je dosežena minimalna vsota za primer smrti, izplača vrednost premoženja na polici. NŽZ je torej nekakšen hibrid med življenjskim zavarovanjem in vlaganjem v vzajemne sklade.

Z vidika donosnosti je ob enakih vložkih naložba v vzajemni sklad nedvomno v prednosti, saj se pri NŽZ del premije nameni za zavarovanje za primer smrti. Glede tveganja sta obe obliki enakovredni in dolgoročno zmanjšujeta tveganje, stroškovno pa so primernejši vzajemni skladi, kjer ni potrebno plačevati rizika premije, kar posledično pomeni, da se lahko kupi manj točk določenega sklada. Trenutno je z davčnega vidika NŽZ ugodnejše, saj ob predpostavkah, da je zavarovanje sklenjeno vsaj 10 let in da je zavarovalec tudi upravičenec, ni potrebno plačati nikakršnega davka. V primeru, da se izognemo davku pri vzajemnih skladih v celoti, pa mora od datuma nakupa do datuma prodaje preteči vsaj 20 let, razen v primeru, ko ne bi imeli donosa. Vzajemni skladi so tudi bolj likvidni, saj odkup pri naložbenem življenjskem zavarovanju ni mogoč takoj, prav tako pa je v kratkem obdobju vrednost premoženja na polici precej nižja. Obe obliki sta namenjeni vlagateljem, ki gojijo do tveganja zmeren odnos, so v povprečju mlajši in pričakujejo višji donos ob relativno nizkem tveganju (Kleindienst, 1999, str. 62-64).

V preteklosti ni bilo možno menjavanje skladov brez plačila davka na kapitalski dobiček, kar so nekatere zavarovalnice omogočale znotraj naložbenega življenjskega zavarovanja, z nastankom krovnih skladov pa se je varčevanje v vzajemnih skladih z vidika davkov bistveno izboljšalo.

Individualno vlaganje v vrednostne papirje je veliko bolj tvegano, pričakuje se višje donose in je tudi bolj obdavčeno od naložbenega zavarovanja. Enako kot varčevanje v vzajemnih skladih je takšno varčevanje stroškovno bolj ugodno, saj se ne plačuje zavarovanje za primer smrti, medtem ko je z vidika likvidnosti odvisno od časovnega obdobja.

Tabela 5: Značilnosti nekaterih naložbenih oblik

Kriterij	Bančni depozit	Vzajemni sklad	Individualno vlaganje v vrednostne papirje	Mešano življenjsko zavarovanje	Naložbeno življenjsko zavarovanje
Varnost naložbe	Visoka	Visoka	Nizka	Visoka	Visoka
Likvidnost	Slaba	Dobra	Slaba	Slaba	Zmerna
Donos	Nizek, odvisen od zneska in časa vezave	Odvisen od uspešnosti sklada	Visok	Nizek do zmeren; zjamčen minimalni kapital ob doživetju	Odvisen od naložbene politike, lahko je tudi zjamčen
Davki	Visoki (davek na obresti)	Zmerni	Visoki	Jih ni, če je zavarovalna doba daljša od 10 let, drugače zmerni do visoki	Jih ni, če je zavarovalna doba daljša od 10 let, drugače zmerni do visoki
Socialna varnost	Ni zagotovljena	Ni zagotovljena	Ni zagotovljena	Zagotovljena z zavarovanjem za primer smrti	Zagotovljena z zavarovanjem za primer smrti

Vir: M. Budimir, Priročnik za življenjsko zavarovanje s pravnimi osnovami, 2008, str. 73-74.

2 ŽIVLJENJSKA ZAVAROVANJA ZAVAROVALNICE WIENERSTAEDTISCHE

2.1 Predstavitev zavarovalnice Wienerstaedtische in njene podružnice v Sloveniji

Začetki skupine Vienna Insurance Group (Wienerstaedtische Versicherung AG) segajo v leto 1824, ko Georg Ritter von Hoegelmüller s 364 drugimi posamezniki visoke družbe ustanovi vzajemno zavarovalnico za požarna zavarovanja. Že po 15 letih delovanja pa je začela delovati na Dunaju tudi prva življenjska zavarovalnica v Avstriji. Skozi leta se je skupina širila s prevzemi in združitvami, zato ne preseneča, da je Vienna Insurance Group sedaj vodilna avstrijska zavarovalna skupina v Srednji in Vzhodni Evropi ter je na drugem mestu med mednarodnimi zavarovalnimi skupinami. Na domačem trgu je prisotna z družbami, ki kotirajo na borzi, in sicer Wiener Städtische Versicherung AG Vienna Insurance Group, Donau Versicherung in Sparkassen Versicherung. Navzoča je v 23 državah, z več kot 1.000 poslovnimi enotami in 18.000 zaposlenimi. Kljub kriznim časom pa je v marcu za svoje poslovanje prejela oceno "A+", ki ji jo je podelila bonitetna agencija Standard & Poor's. To je 5. najvišja možna ocena od skupno 19 in pomeni, da je poslovanje skupine varno (Wiener Städtische Versicherung AG Vienna Insurance Group Standard & Poor's potrdila oceno "A+", 2009).

Z odprtjem podružnice Wienerstaedtische Allgemeine Versicherung AG v Ljubljani je zavarovalnica novembra leta 2004 začela poslovati tudi pri nas. Trenutno še ni članica Slovenskega zavarovalnega združenja, zato se v statistikah skupne zbrane premije v Sloveniji njeni podatki še ne upoštevajo. Podružnica je v letu 2007 zbrala skupaj za 7.225.150 EUR premij, od tega 1.846.685 EUR iz premoženjskih zavarovanj in 5.378.464 EUR iz življenjskih zavarovanj. Če bi bila članica združenja, bi v letu 2007 njen tržni delež po zbrani premiji znašal 0,38 % in bi jo uvrščal na 14. mesto med 17 zavarovalnicami. Pri nas se podružnica usmerja predvsem v življenjska zavarovanja, za kar namenjajo tudi največ oglaševalskih sredstev, skupaj kar okoli 170.000 EUR letno (Predstavitev podjetja, b.l., str. 7 -11).

2.2 Primerjava mešanega in naložbenega življenjskega zavarovanja

2.2.1 Življenjsko zavarovanje za primer smrti in doživetja

Življenjsko zavarovanje za primer smrti in doživetja je kombinacija zavarovanja, ki poskrbi za varnost družine ob nepredvidenih dogodkih in kapitalskega varčevanja z izplačilom zavarovalne vsote ob doživetju. Zavarujejo se lahko zdrave osebe, katerih starost je vsaj 14 let (določeno z zakonom), najvišja starost osebe, ki se želi zavarovati, pa ne sme biti višja od 70 let, ob izteku zavarovanja pa ne sme biti starejša od 80 let. Zavarujejo se lahko tudi manj zdrave osebe, vendar

pod posebnimi pogoji. Čas trajanja zavarovanja mora biti najmanj 5 let in največ 25 let, večina zavarovanj pa je sklenjenih za obdobje 10 let in več, saj v tem primeru ni potrebno plačati davka od prometa zavarovalnih poslov, ki znaša 6,5 %.

Od zavarovalne vsote za primer smrti in starosti zavarovanca je odvisno, ali je za sklenitev zavarovanja potrebno opraviti tudi zdravniški pregled, ali pa izpolniti zgolj vprašalnik o zdravju. V primeru, da mora zavarovanec opraviti zdravniške preiskave, mu stroške povrne zavarovalnica (razen v primeru, da je izvid negativen). Če pa zavarovanec sam opravi pregled, četudi mu tega ne bi bilo potrebno, tega stroška zavarovalnica ne krije. V primeru, da bi zavarovanec naknadno hudo zbolel, pa mu tega ni potrebno javiti zavarovalnici, niti to ne vpliva na sklenjeno zavarovanje.

Tabela 6: Pogoji za sklenitev zavarovanja

Skupna zavarovalna vsota za primer smrti	Pristopna starost	
	14- 50	51- 70
Do 100.000 EUR	Vprašanja v ponudbi	
Od 100.001 EUR do 200.000 EUR	Vprašanja v ponudbi	Zdrav. poročilo + EKG
Od 200.001 EUR do 400.000 EUR	Zdrav. poročilo + EKG + mali lab. izvid	
Od 400.001 EUR do 700.000 EUR	Zdrav. poročilo + EKG + veliki lab. izvid	
Več kot 700.001 EUR	Zdrav. poročilo + EKG + veliki lab. izvid	

Vir: Seminar iz življenjskega zavarovanja, Zavarovalnica Wienerstaedtsche, 2008.

Ponudbe, ki prispejo v podružnico do zadnjega v mesecu, imajo začetek zavarovanja s 1. naslednjega meseca, ob pogoju, da je plačan prvi obrok premije. V primeru, da je zavarovanec v trenutku vložitve ponudbe delazmožen in zdrav ter da je plačana prva premija, potem velja takojšnje začasno zavarovalno kritje do zavarovalne vsote za primer smrti, vendar največ do 25.000 EUR. Kritje je torej veljavno od datuma plačila prve premije do 1. dne naslednjega meseca. V primeru smrti zavarovanca v tem obdobju bo zavarovalnica zaračunala prvo letno premijo (če je zavarovalna vsota za primer smrti 10.000 EUR in mesečna premija 80 EUR, bo zavarovalnica izplačala 9.040 EUR). V čas začasnega zavarovalnega kritja niso vključena dodatna zavarovanja, kot so nezgodna smrt ali trajna invalidnost.

Minimalna mesečna premija znaša 20 EUR, medtem ko je najnižja zavarovalna vsota 1.000 EUR. Premija se lahko plačuje mesečno, trimesečno (2 % bonus), polletno (3 % bonus) ali letno (5 % bonus). Bonus pri dinamiki plačevanja pomeni povišanje zavarovalnih vsot, torej se pri letnem plačilu premije le-ta poviša za 5 %. Če bi zavarovanec naknadno spremenil dinamiko plačevanja iz letnega v krajše obdobje, bi se povišala premija in ne zavarovalna vsota. Drug način za povišanje zavarovalnih vsot pa je tudi višina mesečne premije. Pri mesečni premiji 50 EUR se zavarovalna vsota poviša za 1 %, pri mesečni premiji 1.000 EUR ali več, pa se le-ta poviša za 7,5 %. V primeru, da se premija plačuje letno in v znesku vsaj 12.000 EUR, se zavarovalna vsota poviša za 12,5 %.

Tabela 7: Premijski bonusi, ki se priznajo glede na višino premije

Mesečna premija v EUR	Premijski bonus v %
50	1
85	2
100	3
125	4
150	4,5
175	5
200	5,5
250	6
300	6,5
500	7
1.000	7,5

Vir: Seminar iz življenjskega zavarovanja, Zavarovalnica Wienerstaedtische, 2008.

Posebnost mešanega življenjskega zavarovanja Zavarovalnice Wienerstaedtische je, da je določena sredstva možno nalagati tudi po izbiri zavarovanca. Zavarovanec je namreč udeležen pri dobičku, ki se pripiše vsako leto 31. decembra, prvi pripis dobička pa se opravi 31.12. v tretjem letu zavarovanja. Ta dobiček se lahko naloži v klasične naložbe, dinamične naložbe v sklade (Pioneer Fonds Austria – Master Fonds Dynamisch) ali progresivne naložbe v sklade (Ringturm Active Global Trend).

2.2.2 Naložbeno življenjsko zavarovanje United Funds of Success (UFOS)

Naložbeno življenjsko zavarovanje pomeni kombinacijo življenjskega zavarovanja in naložb v sklade. Zavarovalnica ponuja 2 možnosti pri plačevanju premije, in sicer tekoče investiranje (letno, polletno, trimesečno ali mesečno plačevanje premij) ali enkratni polog. V diplomski nalogi bom obravnaval le naložbeno življenjsko zavarovanje s tekočim plačevanjem premije.

Najnižja pristopna starost je enako kot pri mešanem življenjskem zavarovanju 14 let, najvišja pristopna starost pa 70 let, najvišja končna starost za plačevanje premij pa znaša 80 let. Zdrave osebe se lahko zavarujejo brez vprašanj o zdravstvenem stanju, v primeru obstoja bolezni pa je potrebno izpolniti isti vprašalnik kot pri mešanemu življenjskemu zavarovanju. Razlika je v tem, da pri naložbenemu zavarovanju ni potrebno predložiti medicinske dokumentacije tudi v primeru višjih premij in zavarovalnih vsot.

Najnižja premija je višja kot pri mešanem življenjskem zavarovanju in znaša 30 EUR, s tem da lahko kadarkoli zavarovanec še dodatno vloži najmanj 1.000 EUR. Višina dodatnih vplačil ne sme presegati vsote premij, dogovorjene ob sklenitvi zavarovanja, saj je v nasprotnem primeru potrebno soglasje zavarovalnice. Čas plačevanja premij je od 10 do 30 let (obe meji sta za 5 let

višji kot pri mešanemu zavarovanju), zavarovanje pa lahko traja neomejeno, saj se lahko zavarovanec po preteku te dobe odloči, da sredstva pusti v skladih.

Stroški pri omenjenem zavarovanju znašajo 6 % od skupne vsote premij za stroške sklenitve in izstavitve police (večina stroškov se upošteva v prvih 5 letih zavarovanja) in 0,3 % od vrednosti premoženja, vendar najmanj 48 EUR in največ 600 EUR letno za stroške upravljanja. V povprečju se 99 % neto premije naloži v sklade, ki jih je stranka izbrala, riziko premije in stroški pa se odbijejo od vrednosti premoženja. Nakup enot premoženja pri tekočem plačevanju premije se opravi na zadnji borzni delavnik predhodnega meseca glede na zapadlost premije, pri dodatnih vplačilih premije pa se vplačila do 20. v mesecu preračunajo v enote premoženja na zadnji borzni delavnik v mesecu vplačila, po 20. v mesecu pa se preračunajo na zadnji borzni delavnik naslednjega meseca.

Razlika med obema zavarovanjema je tudi v primeru smrti, kjer se pri mešanem življenjskem zavarovanju izplača dogovorjena zavarovalna vsota in pripisani dobiček. Pri naložbenem življenjskem zavarovanju se v primeru smrti izplača vrednost premoženja in najnižji rizični znesek (5 % najnižje vsote za primer smrti), vendar pa najmanj najnižjo vsoto za primer smrti. Najnižja vsota za primer smrti znaša 10% vsote premij, vendar najmanj 4.000 EUR in največ 10.000 EUR. V primeru smrti bo upravičenec posledično dobil najmanj 4.200 EUR (najmanj 4.000 EUR kot vsota za primer smrti in 5% od 4.000 EUR= 200 EUR).

2.2.3 Indeksacija

Indeksacija je opcijsko zavarovanje padca vrednosti (zavarovalne vsote oz. vrednosti premoženja) in se jo uporablja kot zaščito pred inflacijo oz. njenim neželenim učinkom. Pri mešanem življenjskem zavarovanju to pomeni, da se premija in zavarovalna vsota pogodbe o življenjskem zavarovanju povečuje letno v skladu z določili zavarovalnice, medtem ko se pri naložbenem življenjskem zavarovanju zagotovo poviša le premija (z višjo premijo lahko zavarovanec kupi večje število točk sklada).

Pri mešanem življenjskem zavarovanju je možna 4 % ali 10 % indeksacija, pri naložbenem življenjskem zavarovanju pa lahko zavarovanec določi indeksacijo med 3 % in 10 %. Pri mešanem življenjskem zavarovanju to pomeni, da se bo premija glede na zadnjo veljavno premijo povišala za ta odstotek, medtem ko se bo zavarovalna vsota povišala za manj, saj se povečanje zavarovalne vsote določa na podlagi povečanja premije po tarifi, ki velja na podlagi starosti zavarovanca v času povečanja ter preostalega časa plačevanja premije in trajanja pogodbe. V nasprotju z mešanim se pri naložbenem življenjskem zavarovanju poviša le premija glede na odstotek, ki ga je zavarovanec izbral, najnižji rizični znesek za primer smrti pa ostane nespremenjen - kot je na polici.

Pri mešanem življenjskem zavarovanju zavarovalnica zavarovalcu ob koncu vsakega zavarovalnega leta pošlje dodatek k polici za potrditev premije in zavarovalne vsote za naslednje leto. V primeru zavrnitve povišanja premije mora zavarovanec vrniti zavarovalnici samo dodatek. V primeru naložbenega življenjskega zavarovanja zavarovanec prejme samo obvestilo o povišanju premije, če pa se s tem ne strinja, mora to pisno zavrni. Indeksacija lahko traja do 5 let pred iztekom plačevanja premije.

Uskladitev ni možna, ko plačilo premije zamuja za več kot 3 mesece in v primeru, ko je zavarovalec oproščen plačila premije zaradi dopolnilnega zavarovanja, preneha pa, če povečanje izostane v 2 zaporednih zavarovalnih letih (zamuda pri plačilu premij ali zavrnitev zavarovalca). Pri naložbenem življenjskem zavarovanju lahko zavarovalec spremeni obseg povečanja premije najkasneje 3 mesece pred začetkom zavarovalnega leta.

Pri mešanem življenjskem zavarovanju ima indeksacija vpliv tudi na udeležbo pri dobičku in dopolnilna zavarovanja. Pri tistih dopolnilnih zavarovanjih, katerih zavarovalnine izhajajo iz zavarovalne vsote življenjskega zavarovanja, se zavarovalnine povečujejo v sorazmerju z naraščanjem zavarovalne vsote. Povečanje premije se v tem primeru določi po ceniku konkretnega dopolnilnega zavarovanja. Pri tistih dopolnilnih zavarovanjih, katerih premije se izračunavajo po premijah življenjskega zavarovanja, se premije povečujejo v sorazmerju z naraščanjem premije življenjskega zavarovanja. Povečanje zavarovalnin se posledično določi po ceniku konkretnega dopolnilnega zavarovanja.

Mešano in naložbeno življenjsko zavarovanje se med seboj torej precej razlikujeta, glavne razlike pa so v dobi plačevanja premije, minimalni premiji, pri MŽZ je v primeru visoke zavarovalne vsote potreben zdravniški pregled, obstaja pa tudi začasno zavarovalno kritje, ki ga pri NŽZ ni. Pri MŽZ je možno zavarovalno vsoto povišati glede na pogostost plačevanja premije in na višino premije ter s pripisi dobička zavarovalnice. Pri NŽZ pa so možni le dodatni pologi na naložbeni račun, medtem ko ima manjša pogostost plačevanja (npr. letno) vpliv le v primeru pozitivnih donosov. Razlike so tudi pri zajamčeni zavarovalni vsoti, ki je pri MŽZ višja in pri indeksaciji, ki je pri MŽZ 4 % ali 10 %, pri NŽZ pa se zavarovanec odloča med 3 % in 10 %.

2.2.4 Dodatna zavarovanja

K mešanemu življenjskemu zavarovanju se lahko priključi dodatna zavarovanja – nezgodno zavarovanje za primer smrti in trajne invalidnosti, nezgodno rentno zavarovanje, dodatno zavarovanje za primer smrti in dodatno zavarovanje za oprostitev plačevanja premij v primeru bolezni. Vsa dodatna zavarovanja se lahko sklene na začetku zavarovalnega leta, medtem ko je prekinitev možna tudi med zavarovalnim letom.

Dodatno nezgodno zavarovanje za primer smrti in trajne invalidnosti lahko sklenejo osebe, ki so stare od 14 do 70 let, pri izteku zavarovanja pa niso starejše od 75 let. Osnovna zavarovalna

vsota za nezgodno smrt in trajno invalidnost zaradi nezgode je enaka kot zavarovalna vsota osnovnega življenjskega zavarovanja, s tem da je možno skleniti tudi dva- ali trikratnik osnovne zavarovalne vsote in da sta lahko zavarovalni vsoti različni. Če skupni odstotek invalidnosti znaša več kot 50 %, se za vsak odstotek invalidnosti nad 50 % prizna dvakratni odstotek zneska za izračun zavarovalnine (progresivna invalidnost). Največje možno izplačilo je 150 % zavarovalne vsote, to je v primeru 100 % invalidnosti.

Pri **dodatnem nezgodnem rentnem zavarovanju** veljajo enake pristopne starosti kot pri dodatnem nezgodnem zavarovanju. Pri tem zavarovanju so na razpolago 4 možnosti, ki se razlikujejo po mesečni renti, zavarovalni vsoti in času izplačevanja rente. Nezgodna renta se izplača, ko nezgoda povzroči trajno invalidnost, ki dosega stopnjo trajne invalidnosti najmanj v višini 50 %. V takem primeru se izplača nato še odstotek trajne invalidnosti od dogovorjene zavarovalne vsote. Če je stopnja invalidnosti nižja od 50 %, se izplača le odstotek trajne invalidnosti od dogovorjene zavarovalne vsote.

Tabela 8: Kombinacije nezgodnega rentnega zavarovanja

Mesečna renta	Zavarovalna vsota	Čas izplačila rente	Premija na mesec
500 EUR	20.000 EUR	20 let, mesečno	5 EUR
1.000 EUR	40.000 EUR	20 let, mesečno	10 EUR
500 EUR	-	Doživljenjsko, mesečno	3,9 EUR
1.000 EUR	-	Doživljenjsko, mesečno	7,8 EUR

Vir: M. Kalčič, Gradivo za zavarovalne posrednike in zastopnike Zavarovalnice Wienerstaedtsche, 2008.

Dodatno zavarovanje za primer smrti je zavarovanje, kjer se izplača dogovorjena zavarovalna vsota v primeru smrti zavarovanca v času trajanja zavarovanja. Namen tega zavarovanja je predvsem zagotoviti finančno varnost družine ali zagotovitev kreditne sposobnosti. Zavarujejo se lahko osebe, stare od 14 do 70 let, ki ob izteku zavarovanja ne smejo biti starejše od 80 let. Zavarovalna doba mora biti najmanj 1 leto in največ 25 let oz. do 80. leta starosti. Najnižja zavarovalna vsota znaša 10.000 EUR, najvišja pa do 5- kratnika osnovne zavarovalne vsote.

Vsa zgoraj naštetá dodatna zavarovanja je možno skleniti le k mešanemu življenjskemu zavarovanju, edino dodatno zavarovanje, ki je možno tudi pri naložbenem življenjskem zavarovanju, pa je **dodatno zavarovanje za oprostitev plačevanja premij v primeru bolezni**. Pogoji za to zavarovanje je, da je zavarovalec hkrati tudi zavarovanec, kritje pa velja, ko zaradi bolezni ali nezgode ta oseba postane popolnoma delovno nesposobna. V tem primeru prevzame zavarovalnica od 43. dne dalje plačevanje premij za čas trajanja neprekinjene nezmožnosti za delo. Najnižja pristopna starost je 14 let oz. ob zaposlitvi, najvišja pristopna starost pa 50 let, s tem da ob izteku zavarovanja oseba ne sme biti starejša od 65 let. To zavarovanje velja toliko časa, kolikor se plačuje premija za osnovno zavarovanje oz. do dopolnjenega 65. leta zavarovanca, premija pa znaša 3 % bruto premije (v to premije se upoštevajo tudi premije za morebitna dodatna zavarovanja). V primeru, da je pri naložbenem življenjskem zavarovanju

mesečna premija višja od 100 EUR, je potrebno izpolniti vprašalnik o zdravstvenem stanju zavarovanca.

Z vidika dodatnih zavarovanj je torej mešano življenjsko zavarovanje ugodnejše od naložbenega, saj je možno skleniti vse 4 oblike dodatnih zavarovanj, medtem ko je pri naložbenem življenjskem zavarovanjem možno le dodatno zavarovanje za oprostitev plačevanja premij v primeru bolezni. Dodatna zavarovanja so namreč pomembna zlasti za tiste zavarovance, ki se želijo bolj popolno zavarovati. Pomembno je dodatno nezgodno zavarovanje, ki je ugodnejše, kot pa če bi ga sklenili brez življenjskega zavarovanja, medtem ko se, po podatkih zavarovalnice, za dodatno nezgodno rentno zavarovanje odloča manj zavarovancev. Po mojem mnenju velike prednosti ne predstavlja dodatno zavarovanje za primer smrti, saj bi bilo verjetno bolj smiselno, da se sklene le 1 izmed oblik življenjskega zavarovanja – npr. življenjsko zavarovanje za primer smrti z visokimi zavarovalnimi vsotami, ostalo pa bi se nalagalo v vzajemne sklade.

3 PRIMERJAVA POGOJEV KLASIČNEGA ŽIVLJENJSKEGA IN NALOŽBENEGA ŽIVLJENJSKEGA ZAVAROVANJA

Klasično življenjsko zavarovanje opredeljujejo Splošni pogoji za življenjsko zavarovanje za primer smrti in doživetja z oznako 0S2 in Klavzuli o uskladitvi z oznako 4S1 oz. 4S4, medtem ko naložbeno življenjsko zavarovanje opredeljujejo Splošni pogoji za naložbeno življenjsko zavarovanje za nedoločen čas (United Funds of Success– Flexibel) z oznako 0S0 in Klavzula o uskladitvi za naložbeno življenjsko zavarovanje z oznako 4S0.

3.1 Obveznosti pri vložitvi ponudbe in veljavnost zavarovalnega kritja

Ponudbo za sklenitev pogodbe o življenjskem in naložbenem življenjskem zavarovanju mora predložiti ponudnik v pisni obliki na obrazcu zavarovalnice in vsebuje vse bistvene elemente pogodbe. V ponudbi morajo biti navedena tudi vsa dejstva, ki so bistvena za prevzem tveganja. Ponudba obvezuje ponudnika 8 dni, rok pa začne teči takrat, ko zavarovalnica ponudbo prejme. Sestavni deli pogodbe so zavarovalni pogoji, ponudba, polica, dogovorjeni cenik, priloge in dodatki k polici ter pri naložbenem življenjskem zavarovanju še v polici navedeni informativni izračuni.

Zavarovalnica lahko ponudbo zavrne v roku 8 dni od njenega prejetja. Če ponudbe, ki je skladna s pogoji, zavarovalnica ne zavrne v tem času, se šteje, da je zavarovalna pogodba sklenjena z dnem prispetja ponudbe na zavarovalnico. Rok 8 dni ne velja pri pogodbah, za katere se zahteva zdravniški pregled, sej v tem primeru znaša le-ta 30 dni. Da ne pride do izgube zavarovalnega kritja, mora biti pravočasno plačana prva ali enkratna premija.

Pri mešanem življenjskem zavarovanju zavarovalnica nudi takojšnje začasno zavarovalno kritje v primeru smrti zavarovanca do predlagane zavarovalne vsote za primer smrti, vendar največ do višine 25.000 EUR, tudi če je v ponudbi določena višja zavarovalna vsota. To kritje začne veljati ob 00.00 uri naslednjega dne, ko je zavarovalna pogodba sklenjena, vendar pod pogoji, da je zavarovanec v trenutku vložitve ponudbe popolnoma delazmožen, se ne zdravi in ni pod zdravniškim nadzorom, kadar v pogojih zavarovanja niso predvidene omejitve ali izključitve in da je bila do tega dne plačana prva premija. Kritje pa ni veljavno, če zavarovalnica ponudbo zavrne ali takojšnje začasno zavarovalno kritje razglasi za končano. Takojšnje začasno kritje se konča najpozneje 6 tednov po prispetju ponudbe, v vsakem primeru pa preneha veljati z dnem, ki je v polici naveden kot datum začetka zavarovanja. Za to kritje se ne zaračunava posebne premije, v primeru izplačila zavarovalnine na podlagi začasnega zavarovalnega kritja pa zavarovalnica zaračuna prvo letno premijo. Posebnost kritja je, da ne velja za dodatna zavarovanja, ki so sklenjena pri življenjskem zavarovanju. Pri naložbenem življenjskem zavarovanju začasnega kritja ni.

3.2 Začetek in trajanje zavarovanja

Popolno zavarovalno kritje začne veljati ob 00.00 uri tistega dne, ki je v polici določen kot začetek zavarovanja, ki je vedno 1. v mesecu, vendar le, če je bila do tega dne plačana prva ali enkratna premija. Kritje pa preneha veljati ob 00.00 uri tistega dne, ki je na polici naveden kot dan prenehanja zavarovanja ali pa ob smrti zavarovanca. Možno je tudi podaljšanje trajanja zavarovanja, ki pa mora biti pisno.

Zavarovalec ima pravico, da v roku 30 dni od sklenitve zavarovanja odstopi od zavarovalne pogodbe, odstop pa mora biti pisen in vložen na zavarovalnico do izteka roka, pri čemer se šteje, da je vložen v roku, če je do izteka priporočeno oddan na pošti. Zavarovalnica je upravičena obračunati dejanske stroške, povezane z odstopom od pogodbe.

3.3 Izračun, razdelitev in plačevanje premij

Pri obeh vrstah zavarovanja se premija izračuna po ceniku glede na starost zavarovanca, starost pa se izračuna kot razlika med koledarskim letom začetka zavarovanja in letom rojstva. V primeru višjih stopenj tveganja se lahko dogovorijo dodatne premije ali posebni pogoji.

Pri naložbenem življenjskem zavarovanju se 99 % premije razdeli na sklade po deležih, določenih na polici in se preračuna v število enot premoženja po posameznem skladu. Vplačila se preračunajo v enote premoženja na zadnji borzni delavnik predhodnega meseca glede na zapadlost premije. Za transakcije veljajo tečajni, ki jih zavarovalnici posreduje njen ponudnik tečajnih podatkov. Dodatna vplačila, ki prispejo na račun zavarovalnice do 20. dne v tekočem mesecu, se preračunajo v enote premoženja na zadnji borzni delavnik meseca, v katerem je

premija dospela na račun zavarovalnice. Dodatna vplačila, ki dospejo na račun zavarovalnice po 20. dnevu v tekočem mesecu, se preračunajo v enote premoženja na zadnji borzni delavnik naslednjega meseca.

Za NŽZ velja, da se vsi ostali stroški in premija za kritje rizika smrti odbijejo od vrednosti premoženja. Višina premije za kritje rizika smrti je odvisna od višine zavarovalne vsote, cenika in starosti zavarovanca. Pri višji stopnji tveganja se zaračunajo še dodatne premije ali dogovorijo posebni pogoji. Ostali stroški se odbijejo od vrednosti premoženja, in sicer največ 6 % od skupne vsote premij za stroške sklenitve in izstavitve police ter 0,3% od vrednosti premoženja za stroške upravljanja, vendar najmanj 48 EUR in največ 600 EUR letno. Stroški za hrambo vrednostnih papirjev in stroški za nakup enot premoženja se ne zaračunavajo.

V primeru, da se kateri izmed skladov, ki so bili izbrani, ukine ali pa se ukine izdajanje enot premoženja pri NŽZ, se denarna vrednost premoženja prenese v kritni sklad z zajamčenim obrestovanjem, dokler zavarovalnica od zavarovalca ne prejme zahteve za drugačno nalaganje premoženja.

Premije so letne in se plačujejo tako, da za zavarovalnico ne nastanejo stroški. Letne premije se lahko plačujejo v polletnih, četrletnih ali mesečnih obrokih, vendar pa v primeru MŽZ le z doplačili, medtem ko pri NŽZ teh doplačil ni. Ob izplačilu zavarovalnine zavarovalnica še pobota neporavnane obroke tekočega zavarovalnega leta. Prva premija mora biti plačana ob podpisu ponudbe, ki pa se vrne v celoti, če se zavarovalna pogodba ne sklene. Kot plačilo premije se ne šteje delno plačilo premije, zavarovanec pa se lahko pisno dogovori za odlog plačila premije.

Glede obveznosti pri vložitvi ponudbe in veljavnosti zavarovalnega kritja med obema zavarovanjema ne obstajajo večje razlike, edina razlika je pri začasnem kritju v primeru sprejetja ponudbe, ki ga pri NŽZ ni. Podobno je tudi z začetkom in trajanjem popolnega zavarovalnega kritja, ki je pri obeh enako. Do večjih razlik pride šele pri izračunu premije, kjer je vpliv starosti, spola in pogostost plačevanja premij večji pri MŽZ.

3.4 Nepravočasno plačilo premij

V primeru, da prva premija pri obeh oblikah zavarovanja ni plačana ob podpisu ponudbe, zavarovalnica pozove zavarovalca z opominom, da plača premijo v roku 30 dni. Če premije tudi v tem času ne poravna, se šteje, da je zavarovalna pogodba razdrta, če pa zavarovalni primer nastopi pred plačilom prve ali enkratne premije, je zavarovalnica prosta obveznosti izplačila zavarovalnine.

Za vse nadaljnje premije velja, da morajo biti plačane do dogovorjenega roka, drugače zavarovanci prejmejo opomin. V primeru, da tudi po preteku roka 30 dni, ki je določen v opominu, zapadla premije ni plačana, velja naslednje:

- če še niso plačane premije za 3 zavarovalna leta, je zavarovalnica v primeru nastopa zavarovalnega primera prosta obveznosti izplačila zavarovalnine, lahko pa tudi razdre pogodbo brez določitve novega roka,
- če so plačane premije za 3 zavarovalna leta ali več, je zavarovanje prosto plačila premije (kapitalizacija) v skladu s pogoji. Če zavarovalni primer nastopi v časovnem obdobju, v katerem dospele premije niso bile plačane in pogodba še ni prosta plačevanja premij (kapitalizirana), zavarovalnica izplača kapitalizirano vrednost skladno s pogoji pri MŽZ, medtem ko za NŽZ velja, da je v tem primeru zavarovanje prosto plačevanja premij (kapitalizirano).

V kolikor je ob sklenitvi MŽZ zavarovalnica plačala stroške zdravniškega pregleda, se odkupna vrednost zmanjša za te stroške, pri NŽZ pa zdravniški pregled sploh ni potreben.

3.5 Potek dobe plačevanja premije

Pri NŽZ po poteku dogovorjene dobe plačevanja premij preneha obveznost plačevanja premij in najnižja vsota za primer smrti. V primeru smrti je izplačilo zavarovalnine sestavljeno iz denarne vrednosti premoženja in najnižjega rizičnega zneska. Premije za kritje rizika smrti in stroški upravljanja se odštejejo od vrednosti premoženja, zavarovalec pa ima možnost, da nadaljuje z najnižjo vsoto za primer smrti, pri tem pa mora pisno obvestiti zavarovalnico. To lahko privede do porabe celotne vrednosti premoženja, v tem primeru pa pogodba preneha veljati brez pravic.

3.6 Sprememba naložbene strategije

Sprememba naložbene strategije je možna le pri NŽZ, in sicer v času trajanja zavarovalne pogodbe lahko zavarovalec zavarovalnico s pisnim zahtevkom pooblasti, da enote premoženja v skladih, ki jih je izbral, zavarovalnica proda in kupi enote premoženja v drugih skladih. Sprememba enot premoženja se izvede na 4. borzni delavnik, ki sledi dnevu dospelja pisnega zahtevka za spremembo naložb ali naslednji možni dan, če na ta dan ni borznega trgovanja ali pa to zahteva upravljavec posameznega sklada zaradi obračuna vrednosti. Pri transakcijah se upoštevajo tečajni, ki jih zavarovalnici posredujejo njeni ponudniki tečajnih podatkov. V nasprotju z večino zavarovalnic se na osnovi zahtevka zavarovalca sprememba naložbene strategije (sprememba razdelitve premije ali zamenjava skladov) enkrat mesečno izvede brezplačno, za vse nadaljnje spremembe pa zavarovalnica zaračuna strošek spremembe naložbene strategije. Strošek posamezne spremembe znaša 20 EUR. Zavarovalnica si v času trajanja pogodbe pridržuje pravico zamenjati sklade, ki jih ima v svoji ponudbi. V kolikor v njeni

ponudbi ni skladov, v katere želi zavarovalec nalagati svoja sredstva, ga mora o tem obvestiti. Zavarovalec pa mora paziti, da v primeru zamenjave skladov lahko izgubi morebitna jamstva, ki jih zagotavljajo skladi.

3.7 Predujem oz. dvig premoženja in odpoved zavarovalne pogodbe

Pri MŽZ je pogodbo možno pisno odpovedati delno ali v celoti kadarkoli ob koncu tekočega zavarovalnega leta ali pa med zavarovalnim letom s 3 - mesečnim odpovednim rokom ob koncu meseca po preteku 1. zavarovalnega leta. Pri NŽZ pa lahko zavarovalec zavarovalno pogodbo pisno odpove in premoženje v celoti dvigne kadarkoli ob koncu tekočega leta ali pa med zavarovalnim letom ob koncu meseca, vendar ne pred iztekom prvega zavarovalnega leta, ob tem pa zapadejo v izplačilo vse obveznosti zavarovalnice iz naslova zavarovalne pogodbe.

Predujem se lahko za MŽZ zahteva do višine odkupne vrednosti na bodočo zavarovalnino, vendar je potrebno zanj plačati dodatne premije. Zavarovalnica predujma ne terja predčasno nazaj, lahko pa se ga kadarkoli vrne. V zavarovalnem primeru se poračuna z zavarovalnino, v primeru kapitalizacije pa z odkupno vrednostjo.

Pri NŽZ pa so možni delni dvigi premoženja ob koncu tekočega meseca, vendar ne pred koncem prvega zavarovalnega leta. Pri tem je od denarne vrednosti premoženja, ki je namenjeno izplačilu, potrebno odšteti delež neamortiziranih stroškov sklenitve in izstavitve police. Po dvigu premoženja mora nato skladno s pogoji preostala vrednost pogodbe znašati najmanj 1.000 EUR. Za zavarovalca pa je pomembno tudi dejstvo, da so predčasni dvigi premoženja v prvih 10 letih od sklenitve pogodbe, zaradi kritja stroškov sklenitve in izstavitve police, finančno neugodni, prav tako pa se lahko izgubijo morebitna jamstva, ki jih skladi zagotavljajo. V primeru odpovedi ali dvigu celotnega premoženja pa zavarovalnica izplača denarno vrednost premoženja, kateremu odbije davek od prometa zavarovalnih poslov (če še ni preteklo 10 let od sklenitve pogodbe), neamortizirane stroške sklenitve in izstavitve police, 1 % stroške za upravljanje in premijo za kritje rizika smrti za zadnje zavarovalno obdobje.

Denarna vrednost premoženja pri delnem dvigu ali odpovedi pogodbe se pri NŽZ izračuna tako, da se število enot premoženja v skladu pomnoži z veljavno vrednostjo enote premoženja. V primeru, da zavarovalnica prejme pisni zahtevek za dvig premoženja do 20. dne v tekočem mesecu, se upošteva vrednost enote premoženja na zadnji borzni delavnik v mesecu, če pa prejme zahtevek po 20. dnevu, se upošteva vrednost enote premoženja na zadnji borzni delavnik naslednjega meseca. V primeru dviga premoženja pred potekom 10 let od sklenitve pogodbe je potrebno obračunati in plačati vse morebitne davke, ki so predpisani ali jih bo zakonodajalec predpisal v času trajanja pogodbe.

3.8 Oprostitev plačevanja premij (kapitalizacija)

Pri MŽZ se lahko zahteva, takoj ko obstaja odkupna vrednost, vendar zagotovo po preteku 3 let od začetka zavarovanja, za katere so bile premije plačane v celoti, da se pogodba oprosti plačevanja premij (kapitalizacija) ali izplačilo odkupne vrednosti. Mesečna premija, ki ostane pri delni odpovedi, pa ne sme biti nižja od 20 EUR. V primeru, da kapitalizirana zavarovalna vsota ne znaša vsaj 3.000 EUR, je kapitalizirana vrednost enaka odkupni vrednosti. Odkupna oz. kapitalizirana vrednost pa ni enaka vsoti plačanih premij. Le-ta se izračuna na podlagi dogovorjenega zavarovalnega kritja, nastalih stroškov in ob upoštevanju zmanjšanja sredstev v višini matematične rezervacije, v skladu s cenikom. Zaradi stroškov, ki nastanejo ob sklenitvi pogodbe, v začetnem obdobju po začetku zavarovanja še ni na voljo odkupne vrednosti (tudi zaradi potrebne tekoče amortizacije nastalih stroškov), ki se razvije šele v nadaljnjih letih (progresivno narašča), dokler ob koncu pogodbene dobe ne doseže dogovorjene zavarovalne vsote za doživetje.

Pri NŽZ pa lahko zavarovalec pisno zahteva spremembo pogodbe v pogodbo z oprostitvijo plačevanja premij kadarkoli ob koncu tekočega zavarovalnega leta ali med zavarovalnim letom ob koncu meseca po preteku prvega zavarovalnega leta. Predpogoj je, da obstaja že določena vrednost pogodbe, ki je omenjena v prejšnjem poglavju, saj se v nasprotnem primeru pogodba razdre skladno s pogoji. V primeru kapitalizacije (oprostitve plačevanja premij) odpade najnižja vsota za primer smrti (najmanj 4.000 EUR), glavno nevarnost pa predstavlja dejstvo, da se od vrednosti premoženja odtegujejo vsi nastali stroški in premija za kritje rizika smrti. To lahko nato privede do porabe celotne vrednosti premoženja, v takem primeru pa pogodba preneha veljati brez pravic.

3.9 Sprememba zavarovalne pogodbe v pogodbo, ki ni vezana na sklade

Zavarovalnica omogoča spremembo pogodbe iz NŽZ v življenjsko zavarovanje, ki ni vezano na sklade in se lahko zahteva z 1- mesečnim rokom ob koncu meseca, vendar ne prej kot ob koncu 1. zavarovalnega leta. Hkrati morajo biti v ponudbi navedena vsa dejstva, ki so pomembna za prevzem višjega rizika, ki je povezan s spremembo izvedeno v skladu z določbami, ki veljajo za zahtevani cenik. Pri spremembi se od vrednosti premoženja odbijejo še neamortizirani stroški sklenitve in izstavitve police. Ni pa možna sprememba v obratni smeri, to je sprememba pogodbe iz MŽZ v pogodbo vezano na sklade.

3.10 Pomen odgovorov na vprašanja v ponudbi

Zavarovalec je ob sklenitvi zavarovalne pogodbe dolžan prijaviti vse okoliščine, ki so pomembne za oceno nevarnosti in ki so mu znane oz. mu niso mogle ostati neznane. V primeru,

da na vprašanje namenoma odgovori nepravilno ali nepopolno, zavarovalnica lahko od pogodbe odstopi v roku prvih 3 let od sklenitve, zadnje spremembe ali obnove pogodbe. Zavarovalnica odstop sporoči v roku 3 mesecev od trenutka, ko je izvedela za netočnost ali nepopolnost navedb, od pogodbe pa ne more odstopiti, če je bila s tem seznanjena ali če netočno podana ali zamolčana okoliščina ni vplivala na nastop zavarovalnega primera.

Zavarovalnica lahko zahteva razveljavitev pogodbe, če je zavarovalec namenoma neresnično prijavil ali zamolčal kakšno okoliščino take narave, da zavarovalnica ne bi sklenila pogodbe, če bi vedela za resnično stanje stvari. V primeru razveljavitve ali odstopa od pogodbe nato zavarovalnica izplača odkupno vrednost.

3.11 Zavarovalno kritje in pokritje samomora

Zavarovalno kritje načeloma obstaja ne glede na to, kaj je vzrok za zavarovalni primer. Pri zavarovalnih primerih, do katerih je prišlo zaradi vojnih dogodkov, jedrskih, bioloških ali kemičnih katastrof, terorističnih napadov, smrti zaradi udeležbe v vojnih dogajanjih, uporih, vstajah ali nemirih na strani povzročiteljev nemirov, zavarovalnica v primeru sklenjenega MŽZ izplača sredstva v višini matematične rezervacije v skladu s cenikom, v primeru NŽZ pa denarno vrednost premoženja. Zavarovalnica izplača tudi sredstva v višini matematične rezervacije oz. denarno vrednost premoženja, če je zavarovalni primer nastopil pri opravljanju dejavnosti kot pilot letala, helikopterja, vojaški pilot ali kot pilot zračnega plovila, pri ukvarjanju z nevarnimi športi, zaradi udeležbe na tekmah ali treningih s kopenskim motornim vozilom ali zračnim ali vodnim motornim plovilom.

V primeru samomora zavarovanca po preteku 3 let od sklenitve, spremembe ali obnove pogodbe, obstaja polno zavarovalno kritje, pred potekom tega roka pa zavarovalnica izplača sredstva v višini matematične rezervacije oz. denarno vrednost premoženja. V primeru, da je dokazano, da je bilo dejanje storjeno v stanju bolezenske duševne motnje, ki izključuje svobodno voljo, pa obstaja polno zavarovalno kritje.

3.12 Dospelost in izplačilo zavarovalnine

Zavarovalnica izplača zavarovalnino iz zavarovalne pogodbe proti predložitvi zavarovalne police, v primeru smrti zavarovanca pa mora upravičenec predložiti tudi izvod iz matične knjige umrlih, s tem da lahko zavarovalnica zahteva zdravniška ali uradna dokazila. Po prispetju vse dokumentacije dospe v plačilo tudi zavarovalnina. Dospelost zavarovalnine tudi nastopi, če zavarovalec po preteku 2 mesecev od zahtevka za izplačilo zavarovalnine zahteva izjavo zavarovalnice o vzrokih, da postopek ugotavljanja obstoja njene obveznosti še ni bil končan, in zavarovalnica te zahteve ne izpolni v roku 1 meseca.

Zavarovalnina se upravičencu nakaže na njegove stroške, izplača pa jo podružnica v Ljubljani v 14 dneh po dospelju vse dokumentacije, ki je potrebna za izplačilo.

Pri NZZ je v primeru smrti zavarovanca v času plačevanja premij zavarovalnina sestavljena iz denarne vrednosti premoženja in najnižjega rizičnega zneska. V primeru, da je tako izračunana zavarovalnina nižja od najnižje vsote za primer smrti, se izplača slednja. V primeru smrti po poteku dobe plačevanja premij, zavarovalnica izplača denarno vrednost premoženja in najnižji rizični znesek. Na izrecno željo zavarovalca pa se lahko namesto izplačila denarne vrednosti premoženja zahteva prenos enot premoženja v skladih. V tem primeru se zavarovalnina zniža za pri tem nastale stroške prenosa. V vsakem primeru pa se denarna vrednost premoženja izplača, če je nižja od 5.000 EUR ali pa po preteku enega meseca po nastopu dogodka, ki je vzrok za izplačilo zavarovalnine.

3.13 Izračun denarne vrednosti premoženja v primeru smrti

Denarno vrednost premoženja pri NZZ se izračuna z množenjem števila enot premoženja v skladih s prodajno vrednostjo enote premoženja posameznega sklada, ki velja na dan smrti ali naslednji možni dan, če na dan smrti ni borznega trgovanja oz. to zahteva upravljaec sklada zaradi obračuna vrednosti. Za transakcije veljajo tečaji, ki jih zavarovalnici posredujejo njeni ponudniki tečajnih podatkov.

3.14 Veljavnost izjav v zvezi s pogodbo o zavarovanju

Vse izjave zavarovalca so veljavne, če so v pisni obliki in so prispele v zavarovalnico, imeti pa morajo tudi uradni podpis zavarovalnice. Veljavnost izjave nastopi s tistim dnem, ko jih naslovnik prejme. V primeru pošiljanja po pošti se kot dan prejema šteje dan, ko je bilo priporočeno pismo oddano po pošti. Če se zavarovalec preseli, mora sporočiti svoj novi naslov, saj v nasprotnem primeru zavarovalnica vse naslavlja na zadnji znani naslov, če pa se preseli iz Evrope, mora imenovati osebo v Sloveniji, ki jo pooblašča za sprejemanje izjav zavarovalnice.

3.15 Kdo prejme zavarovalnino

Zavarovalec določi, kdo je upravičen do zavarovalnine, do katere upravičenec pridobi pravico z nastopom zavarovalnega primera, do takrat pa lahko zavarovalec kadarkoli spremeni upravičenca. V primeru da zavarovalec določi, da upravičenec pridobi pravico bodoče zavarovalnine nepreklicno in takoj, se upravičenca lahko spremeni samo še z njegovim soglasjem.

3.16 Vinkulacija ali zastava pogodbe ter izguba police

Vse pravice, ki izhajajo iz zavarovalne pogodbe, pripadajo zavarovalcu, ki zavarovalno pogodbo lahko vinkulira ali zastavi, za kar pa je potrebna pisna vloga zavarovalca ali soglasje zavarovalnice.

V primeru izgube police mora zavarovalec pisno obvestiti zavarovalnico, ki nato izda dvojnik police z zadnjim stanjem.

3.17 Stroški storitev, ki jih zaračuna zavarovalnica

Zavarovalnica zaračuna zakonsko predpisane dajatve, poštnino in stroške za dodatne storitve, ki nastanejo po naročilu zavarovalca. Sem spadajo predvsem stroški opomina pri zamudi plačila premije in stroški poslovanja pri: dodatni dokumentaciji ali spremembi police zaradi spremembe upravičenca, zaznambah ali izbrisu vinkulacije, zastavitvi ali odstopu, spremembi vsebine police (sprememba zavarovalca in/ ali zavarovanca, zamenjava skladov,...), izdaji dvojnika police z zadnjim stanjem in pridobitvi potrdila o davčni neoporečnosti od pristojne davčne uprave v primeru izplačila zavarovalnine upravičencem v tujini. Pri MŽZ zavarovalnica zaračuna tudi stroške zdravniških storitev ter pristojbine pri plačevanju s položnicami.

3.18 Uveljavljanje zahtevkov iz zavarovalne pogodbe

Rok za sodno uveljavitev zahtevkov iz zavarovalne pogodbe pri NŽZ je 5 let, začne pa teči s prvim dnem po preteku koledarskega leta, v katerem je nastala terjatev. Če upravičenec dokaže, da do dneva, ki je določen v prejšnjem odstavku, ni vedel, da je zavarovalni primer nastopil, začne zastaranje teči od dneva, ko je za to izvedel. V vsakem primeru pa je terjatev zastarana v 10 letih.

3.19 Udeležba na dobičku in na sklade vezana udeležba na dobičku

MŽZ je večletna zavarovalna pogodba, da pa bi zavarovalnica zagotovila izplačilo dogovorjene zavarovalnine, so premije previdno izračunane in zajemajo predvidevanja zlasti glede kapitalskih donosov (obrestovanje) in smrtnosti. Zavarovalnica pri svojem poslovanju dosega redne presežke, ki so posledica previdne kalkulacije premij, zavarovalec pa je udeležen pri presežkih z udeležbo na dobičku. Presežki se delijo po skupinah za izračun in delitev dobička, kjer so združene vse istovrstne zavarovalne pogodbe in je navedena na polici.

Udeležba na dobičku velja le za MŽZ in se pripiše vsako leto 31. decembra, višina udeležbe pa je odvisna glede na sklepe, ki jih sprejme zavarovalnica. Prvi pripis dobička se opravi 31. decembra v tretjem letu zavarovanja. Pri predčasni prekinitvi pogodbe z odpovedjo in odkupom, se udeležba na dobičku ustrezno zniža v skladu z odbitnim faktorjem, ki ga določi uprava družbe. V ponudbi je upoštevan le vzorčni izračun udeležbe na dobičku, udeležba na dobičku, ki se dejansko izplača, pa je odvisna samo od presežkov, ki so bili doseženi v času veljavnosti pogodbe.

Udeležba na dobičku je sestavljena iz deleža na dobičku iz obresti in deleža na dobičku iz vsote. Delež na dobičku od obresti se obračuna v odstotkih od sredstev v višini matematične rezervacije v skladu s cenikom osnovnega zavarovanja na začetku tekočega zavarovalnega leta. Delež na dobičku od vsote se obračunava v promilih od zavarovalne vsote za nevarnost smrti (osnovno zavarovanje) brez upoštevanja morebitnih dodatnih zavarovanj. Višina stopnje udeležbe na dobičku je objavljena v vsakokratnem letnem poročilu zavarovalnice. Deleži na dobičku od obresti se pripisujejo do poteka trajanja zavarovanja. Delež na dobičku od vsote pripada samo zavarovalnim pogodbam s tekočim plačevanjem premij in samo do tistega bilančnega dne, do katerega se tudi tekoče plačujejo premije.

Udeležba na dobičku zvišuje zavarovalnino iz sklenjene zavarovalne pogodbe, na izbiro pa sta 2 možnosti naložbe dobička:

- **klasična:**

Udeležba na dobičku se obrestovano zbira do prenehanja pogodbe. Obresti se pripišejo vsako leto 31. decembra, sestavljene pa so iz računskih obresti po ceniku in vsakokratnega deleža na dobičku od obresti.

- **vezana na sklade:**

Udeležbo na dobičku, ki pripada pogodbi, se naloži v izbrani investicijski sklad (zavarovalnica ponuja 3 investicijske sklade), tako da se pridobi deleže v skladu. Ključni dan za vrednotenje je zadnji borzni delavnik pred pripisom udeležbe na dobičku. Če se izbrani investicijski sklad ukine ali pa se ustavi izdaja deležev, se ga nadomesti z investicijskim skladom, ki ima primerljivo naložbeno strategijo, o tem pa zavarovalnica obvesti zavarovalca. Zavarovalec lahko to spremembo zavrne, kar pogodbo spremeni v klasično naložbo dobička. Ob dospetju izplačila zavarovalnine oz. odkupa, zavarovalnica izplača denarno vrednost pridobljenih deležev v skladu, ki se jo določi z množenjem števila deležev v skladu s prodajno ceno deleža v skladu, ki velja na ključni dan vrednotenja. To je zadnji borzni delavnik meseca pred nastopom zavarovalnega primera. Upravičenec pa lahko zahteva tudi plačilo v obliki deležev v skladu, s tem da se plačilo zniža za stroške prenosa, ki so določeni v ceniku.

Zavarovalec ima možnost kadarkoli pisno spremeniti izbrano naložbeno strategijo. Zavarovalnica v tem primeru na zadnji borzni delavnik tistega meseca, v katerem je prispela

zahteva za spremembo, kapital od udeležbe v dobičku prenese na investicijski sklad, ki je bil s spremembo izbran.

V primeru doživetja se izplača končna udeležba na dobičku, v kolikor so premije v celoti plačane do preteka dogovorjenega obdobja plačevanja premij, ki se obračuna v odstotkih od pogodbenih sredstev v višini matematične rezervacije na dan izpolnitve pogoja za doživetje. Pravica do končne udeležbe na dobičku obstaja tudi pri zavarovalnih pogodbah z enkratno premijo.

3.20 Dodatna zavarovanja

MŽZ in NŽZ se lahko priključijo dodatna zavarovanja (k NŽZ je možno samo dodatno zavarovanje za oprostitev plačevanja premije v primeru bolezni), ki se urejajo s pogoji za posamezna dodatna zavarovanja, omenil pa sem jih že v poglavju 2.2.4. V primeru odpovedi zavarovalne pogodbe ali kapitalizacije zavarovanja dodatna zavarovanja prenehajo veljati.

3.21 Uporaba predpisov in reševanje sporov

Za razmerja med zavarovalnico, zavarovalcem, zavarovancem, upravičencem in ostalimi osebami se uporabljajo določila Obligacijskega zakonika, za pravno varstvo pa skrbita Agencija za zavarovalni nadzor in Finanzmarktaufsicht (FMA), morebitne spore pa rešuje sodišče, pristojno na sedežu podružnice.

4 NALOŽBENI SKLADI

Najpomembnejši dejavnik pri naložbenem življenjskem zavarovanju predstavljajo investicijski skladi, od katerih je odvisno, koliko premoženja se ustvari po polici zavarovanja. Preden pa zavarovanec sklene polico za naložbeno življenjsko zavarovanje, mora izpolniti vprašalnik, ki določi, za kakšen tip vlagatelja gre (tip A, B in C). Če gre za tip A, potem zavarovalnica predlaga, v katere vzajemne sklade naj se nalaga premija, če pa gre za tip B in C, pa je zavarovancu prepuščena prosta izbira skladov, zavarovalnica pa samo pripravi priporočljive kombinacije portfeljev.

Vsaka polica ima svoj račun, na katerem se vodi število enot premoženja. Vrednost premoženja se ugotavlja na podlagi števila enot premoženja po posameznem skladu in na podlagi prodajne vrednosti enote premoženja v posameznem skladu, ki velja na določen dan. Možno je brezplačno in neobdavčeno menjavanje skladov enkrat mesečno, spremembe pa se izvedejo na 4. borzni delavnik, ki sledi dnevu dospelja zahtevka za spremembo ali naslednji možni dan, če na ta dan ni borznega trgovanja. V primeru, da se sprememba skladov opravi več kot enkrat v mesecu, se zaračuna 20 EUR za posamezno spremembo.

V ponudbi je velika izbira skladov, ki se stalno spreminja, zavarovanec pa lahko spremlja rast premoženja z osebno PIN kodo in mesečna poročila o poslovanju investicijskih skladov na internetni strani zavarovalnice.

4.1 Sklopi skladov naložbenega življenjskega zavarovanja

Kot omenjeno, je v ponudbi zajetih večje število skladov, za katere skrbijo velike finančne skupine, ki z naložbami pokrivajo več geografskih regij in geografskih panog. Prisotne so tako na razvitih kot tudi nastajajočih delniških trgih, velikih in malih podjetjih in v različnih državah od Japonske, ZDA, Nemčije,... Skladi so javni in niso oblikovani samo kot interni portfelj za zavarovalnico, kot velja pri nekaterih drugih zavarovalnicah v Sloveniji. Prav tako se večino teh skladov ne trži v Sloveniji, ampak so na voljo samo skozi United Funds of Success (UFOS).

Ponudba UFOS je sestavljena iz 3 sklopov, med katerimi se lahko stranka odloča za (Kodrič, 2008):

- **Osnovno ponudbo**, ki jo sestavljajo 3 skladi skladov z različnimi stopnjami tveganja, ki vlagajo v točke drugih skladov, upravljavec pa skrbi za globalno razpršitev in omejevanje tveganja, s tem da pravočasno seli sredstva med perspektivnimi regijami oz. panogami. Za to obliko ponudbe je značilno, da se razmerje v skladu med delnicami in obveznicami ne spreminja ter da je sklad zaradi globalne razpršenosti delno zaščiten pred valutnimi tveganji. V te 3 sklade je možno vlagati tudi pri mešanem življenjskem zavarovanju, in sicer z dobički, ki jih zavarovalnice pripisujejo na sklenjeno življenjsko zavarovanje. Ti skladi so WSTV ESPA traditionell (sestavljani iz 33 % delnic in 67 % obveznic), WSTV ESPA dynamisch (67 % delnice in 33 % obveznice) in WSTV ESPA progressiv (100 % delnice).
- **Napredno ponudbo**, ki je sestavljena iz 25 skladov za samostojno izbiro in omogoča fleksibilnost in koncentracijo naložb. Namenjena je predvsem zahtevnejšim vlagateljem, ki želijo sami določiti, na katerem področju dajejo poudarek.
- **Dodatno ponudbo**, v kateri je okoli 35 skladov in so na voljo stranki le na posebno zahtevo. Primerna je predvsem za tiste vlagatelje, ki sledijo dogajanjem na kapitalstskih trgih in se sami odločajo za premike sredstev iz enega sklada v drugega. To jim omogoča fleksibilnost pri vlaganju in stopnjo razpršitve po želji, na drugi strani pa zahteva veliko truda na strani zavarovanca oz. vlagatelja.

4.2 Ocenjevanje skladov

Zaradi množice skladov obstajajo uveljavljeni sistemi ocenjevanja, ki po različnih kriterijih merijo odličnost sklada za vlagatelje. Ti kriteriji so si med seboj različni, odvisno od bonitetnih družb, mnogi skladi pa tudi niso ocenjeni. V tujini je tak sistem že dolgo v uporabi, poslučujejo

pa se ga tudi vlagalci pri odločitvah, v katere vzajemne sklade vlagati pri NZZ. Pri nas se zavarovalci še ne odločajo veliko na podlagi ocen skladov, verjetno tudi zato, ker tiste slovenske zavarovalnice, ki imajo večinski delež na trgu naložbenih zavarovanj, ne ponujajo nalaganja premije v tuje vzajemne sklade. Za ocenjevanje skladov, ki so v ponudbi UFOS, se najpogosteje uporabljata S&P ocena (S&P Fund Management Ratings) in Morningstar ocenjevanje (Morningstar Fund Stars). Takšne ocene skladov so namenjene predvsem hitremu pregledu skladov in za lažjo odločitev, kateri skladi so primerni za vlaganje. Ocene skladov pa ne smejo biti edini kriterij pri odločitvi za nakup ali prodajo sklada, saj iz nje ne vemo, kaj se bo s skladom dogajalo v prihodnosti, lahko pa nam dajo informacije, kako uspešen je upravljavec sklada (Pomen ocen skladov, 2009).

4.2.1 Ocenjevanje skladov Morningstar

Družba Morningstar skladom dodeljuje od 1 do največ 5 zvezdic na podlagi tehtanega donosa-razmerja med donosom (glede na netvegani donos in druge primerljive sklade) in tveganjem, ki je izraženo s spremenljivostjo donosa. Pri tem prinašajo situacije, ko donos odstopa zaradi majhnosti, pri Morningstaru večjo »kazen« kot tiste, ko je donos posebej velik. Število zvezdic se izračunava samo za sklade z vsaj 3 leti poslovanja (upoštevata se namreč donosnost v treh letih, prilagojena za prevzeto tveganje in stroški sklada). Skladi znotraj iste naložbene skupine se uredijo po doseženih rezultatih, število zvezdic pa se določi tako, da zgornjih 10 % skladov v skupini dobi *****, naslednjih 22,5 % dobi ****, srednjih 35 % skladov dobi ***, predzadnjih 22,5 % dobi ** in zadnjih 10 % skladov dobi *. V primeru, da sklad posluje več kot 5 oz. 10 let, pa se za končni rezultat vzame uteženo povprečje števila zvezdic po vseh doseženih obdobjih.

4.2.2 Ocenjevanje skladov S&P

Družba Standard & Poor's se poslužuje ocene kvalitete upravljanja in ne gre zgolj za izračun, kateri sklad v skupini primerljivih je imel v preteklosti posebej dobro razmerje med donosom in tveganjem. Računski kriterij se uporablja le kot pogoj za vstop v ocenjevalni proces, vanj pa je zajetih le okoli 20 % vseh svetovnih skladov. Ocenjevanje opravljajo analitiki, ki se posebej ukvarjajo z izbranim skladom, opravljajo podrobne raziskave upravljalvske družbe in konkretnih upravljalvcev premoženja sklada. Pri tem opravijo tudi številne intervjuje, svoje raziskave pa predložijo ocenjevalni komisiji, ki pretehta tako številčne kot tudi kvalitativne podatke o skladu. Na podlagi tega se komisija odloči, ali skladu podeliti oceno kvalitete upravljanja. Možne so 3 ocene, in sicer: AAA (najvišja kakovost), AA (zelo visoka kakovost) in A (visoka kakovost). Že dejstvo, da sklad prejme oceno, je veliko priznanje, ki pa se lahko spremeni, saj analitiki še naprej spremljajo sklad. Zaradi vsega navedenega naj bi ta ocena dala vlagateljem pomemben podatek, da je upravljavec sklada vreden zaupanja in svoje delo dobro opravlja (Ocenjevanje tujih skladov, 2009).

4.3 Vrste skladov

4.3.1 Skladi denarnega trga

Skladi denarnega trga so oblika vzajemnih skladov, ki sredstva nalagajo v varnejše kratkoročne vrednostne papirje, zato se jih šteje za varnejše med vzajemnimi skladi, ponavadi pa za naložbe jamčijo države in centralne banke. Tovrstne naložbe imajo visoko bonitetno oceno, kot so predvsem zakladne menice, komercialni zapisi, bančna potrdila o vlogi in podobne varne naložbe. Glavni namen teh skladov je ohranjanje realne vrednosti premoženja (zaščita pred inflacijo), pri čemer je donos drugotnega pomena in so alternativa bančnim depozitom. Zaradi svoje varnosti so posledično tudi manj donosni, kar predstavlja njihovo največjo pomanjkljivost, saj se dogaja, da so donosi nižji, kot je stopnja inflacije, zato je varčevanje v teh skladih bolj kratkoročno (Gostiša, 2005).

V ponudbi UFOS je mogoče izbirati med naslednjimi skladi denarnega trga:

- RINGTUM Euro Cash Plus,
- PIONEER FUNDS AUSTRIA Dollar Cash,
- PIONEER FUNDS AUSTRIA Euro Cash,
- CREDIT SUISSE MM (Lux) CHF.

4.3.2 Obvezniški skladi

Za obvezniške sklade je značilno, da imajo večino naložb v obveznicah in drugih vrednostnih papirjih in depozitih, delež ostalih naložb pa je omejen na največ 10 %. Pričakovana donosnost in tveganost sta relativno nizki, za donose pa velja, da so nekoliko višji kot vezava na banki. Delimo jih na 2 skupini- sklade državnih obveznic (varnejše, saj se investira predvsem v obveznice držav, ki so politično in gospodarsko stabilne) in sklade podjetniških obveznic (investira se predvsem v obveznice največjih in najbolj stabilnih podjetij). Značilna je odvisnost od gibanja obrestnih mer, saj zgubljajo vrednost v času, ko obrestne mere naraščajo in pridobivajo vrednost, ko obrestne mere padajo. V nasprotju z denarnimi skladi je za te sklade priporočljiva doba vlaganja vsaj 3 leta ali več (Tipi skladov, 2009).

Zavarovanci imajo na razpolago sledeče obvezniške sklade:

- RINGTUM Absolute Return Bond,
- RINGTUM Vorsorge Rentenfonds,
- PIONEER FUNDS AUSTRIA Dollar Bond,
- CREDIT SUISSE BF (Lux) USD,
- VONTOBEL USD Bond,
- PIONEER FUNDS AUSTRIA Euro Bond,

- PIONEER FUNDS AUSTRIA Euro Corporate BOND,
- CONSTANTIA Euro Bond,
- CREDIT SUISSE BF (Lux) EURO.

4.3.3 Obvezniški skladi – novo nastajajoči trgi

Tudi za te sklade je značilno, da imajo večino naložb v obveznicah, vendar v nastajajočih in hitrorastočih trgih, kot so države Vzhodne Evrope, Azije in Srednje in Južne Amerike. Za te države velja nižja bonitetna ocena in veljajo za bolj tvegane, zato vlagatelji pričakujejo in zahtevajo višjo obrestno mero. Obstaja možnost plačilne nesposobnosti izdajateljev in višja pričakovana donosnost ob večjem nihanju.

Ponudba UFOS zajema 3 sklade, ki so:

- JPMorgan Funds Emerging Markets Debt Fund,
- INVESCO Emerging Markets Bond Fund,
- Morgan Stanley Emerging Markets Debt Fund.

4.3.4 Skladi skladov

So lahko investicijski ali vzajemni skladi, ki vlagajo sredstva vlagateljev predvsem v enote premoženja oz. delnice drugih investicijskih skladov. Naložbe so v takih skladih še bolj razpršene, kar zmanjšuje tveganje. Posledično so taki skladi manj donosni in le redko dosegajo višje donose kot navadni investicijski skladi s podobno naložbeno politiko.

V sklop UFOS- a so zajeti:

- RINGTUM Active Global Trend,
- RINGTUM Zukunftsvorsorge Aktienfonds,
- WSTV ESPA DYNAMISCH (EUR),
- WSTV ESPA PROGRESSIV (EUR),
- WSTV ESPA TRADITIONELL (EUR),
- PIONEER FUNDS AUSTRIA Master Fonds Dynamisch,
- PIONEER FUNDS AUSTRIA Master Fonds Progressiv,
- PIONEER FUNDS AUSTRIA Master Fonds Traditionell.

4.3.5 Delniški skladi – Blue Chip

Naložbena politika teh skladov je usmerjena predvsem v investiranje v delnice, praviloma več kot 75 %, ostali delež v portfelju pa navadno predstavljajo denar ali druge visoko likvidne naložbe in občasno določen odstotek obveznice. Skladi so usmerjeni predvsem v investiranje v

delnice uveljavljenih in stabilnih podjetij (korporacij) z visoko tržno kapitalizacijo, ki ponavadi izplačujejo relativno visoke in konstantne dividende (načrt izplačevanja dividend je večkrat že vnaprej znan). V skladih največkrat zasledimo delnice podjetij, kot so BMW, Deutsche Bank, Toyota, Canon, GE, Intel,...

V ponudbi UFOS je večje število skladov:

- RINGTUM Osteuropa Aktienfonds,
- FIDELITY European Growth Fund,
- INVESCO Pan European Equity Fund,
- PIONEER FUNDS AUSTRIA America Stock,
- JPMF America Equity Fund,
- BLACKROCK GLOBAL FUNDS - US Flexible Equity Fund,
- FIDELITY Japan Fund,
- INVESCO Japanese Equity Fund,
- Morgan Stanley Japanese Value Equity Fund.

4.3.6 Delniški skladi – hitro rastoča podjetja

Za te sklade velja, da investirajo predvsem v delnice mladih in manjših podjetij, ki so bolj občutljiva za tržne spremembe, saj so praviloma v zgodnji fazi razvoja in jih označuje ocena, da imajo velik potencial. Takšna podjetja namesto za dividende sredstva vlagajo v rast in razvoj, tečaji teh delnic podjetij bolj nihajo in so bolj tvegane od blue chipov, vendar imajo višji pričakovani donos zaradi hitrejše rasti.

Zavarovanci lahko izbirajo med sledečimi skladi:

- JPMorgan Funds Europe Small Cap Fund,
- INVESCO Pan European Small Cap Equity Fund,
- Blackrock Global Funds-European Opportunities,
- CREDIT SUISSE EF (LUX) Small Cap USA,
- JPMorgan Funds US Small Cap Growth Fund,
- FIDELITY Japan Smaller Companies Fund,
- INVESCO Japanese Small/Mid Cap Equity Fund,
- Blackrock Global Funds-Japan Opportunities.

4.3.7 Delniški skladi – novo nastajajoči trgi

Značilnost teh skladov je, da vlagajo na trge manj razvitih držav, ki imajo velik gospodarski potencial, kot so Rusija, Kitajska, Indija, Turčija,... Razlogi za večje vloške so predvsem hitrejša rast gospodarstva in kupne moči prebivalstva ter bogastvo nekaterih izmed teh držav s

surovinami ali energenti. Pri tem obstaja politično (ni tradicije stabilne demokracije in tržnega gospodarstva) in valutno tveganje (devalvacije valut). Delnice, ki jih imajo takšni skladi, so npr. China Mobile, Lukoil, Wal-Mart de Mexico,...

Zavarovancem je omogočeno nalaganje sredstev v:

- Blackrock Global Funds-Emerging Markets Fund,
- Morgan Stanley Emerging Markets Equity Fund,
- VONTOBEL Emerging Markets Equity.

Poleg omenjenih skladov pa je na voljo še dodatna ponudba skladov, ki pa niso podprti z informacijami. Gre za sklade s posebnimi naložbenimi tehnikami (npr. TradeCom Fonds Trader), ozko specializirane panožne sklade (npr. Ringturm VIF- zavarovalništvo) in sklade z družbeno odgovornimi naložbami. Zraven bi lahko prišteli še sklad z garancijo WSTV ESPA GARANTIE (EUR), ki je novost v ponudbi UFOS.

4.3.8 Kritni sklad

Poleg naštetih investicijskih skladov se lahko izbere tudi investiranje v kritni sklad z zajamčenim obrestovanjem zavarovalnice Wienerstaedtische (jamstvo VAG), ki predstavlja kapitalsko garancijo ob izplačilu kapitala. Premije, ki se investirajo v kritni sklad, se obrestujejo po zajamčeni obrestni meri (v skladu s trenutno veljavno uredbo o najvišji obrestni meri), ki znaša 2,25 %. Pri tem se upošteva avstrijska uredba, saj najvišja obrestna mera pri nas znaša 2,75 %. Ob sklenitvi zavarovanja se lahko do 90 % premije naloži v kritni sklad, posamezniku pa pripada tudi udeležba v donosih nad zajamčenim. Zajamčena obrestna mera je predpisana in velja na dan sklenitve zavarovanja.

Zavarovalnica omogoča tudi posebno **zaščito dobičkov t.i. Lock In**. Le-ta zavarovalcu omogoča, da dobičke, ki so ustvarjeni z naložbo v investicijskih skladih, avtomatično prenese v kritni sklad z zajamčenim obrestovanjem. Prenos se izvede enkrat letno na dan 30.6., za izvedbo pa mora donosnost izbranega sklada na letni ravni znašati vsaj 5 %, lahko pa tudi več, na zahtevo zavarovalca (če bi bil s skladi ustvarjen 8 % donos, bi 3 % lahko prenesli v kritni sklad). V primeru spremembe tega odstotka, mora biti le-ta javljena zavarovalnici najmanj 3 mesece pred izvedbo Lock In-a. Obdobje za izračunavanje dobička je polno leto, udeleženi pa so vsi deleži sklada, ki so v portfelju v obdobju 30.6. predhodnega leta, kot tudi 30.6. tekočega leta. Pogoj za izvedbo je, da mora biti znesek za prenos v kritni sklad z zajamčenim obrestovanjem najmanj 50 EUR.

4.4 Primerjava skladov

V naslednji tabeli sta prikazani obe oceni za zgoraj omenjene sklade. V povprečju so ti skladi prejeli od družbe Morningstar 3 zvezdice, od družbe Standard & Poor's pa je le 10 skladov od skupno 44 prejelo oceno, od tega 6 A in 4 AA, kar je nekaj več kot 20 % skladov v ponudbi. Ocene pri družbi Morningstar niso prejeli le 3 skladi družbe Sparinvest, in sicer WSTV ESPA traditionell, dynamisch in progressiv, za vse pa je značilno, da je to sklad z reinvestiranjem dobičkov.

Kot sem že omenil v poglavju 4.1, imajo zavarovanci na razpolago okoli 60 skladov iz osnovne, napredne in dodatne ponudbe. V tem poglavju sem upošteval le 44 skladov, katerih informacije so objavljene tudi na internetni strani zavarovalnice, ostali skladi pa niso podprti z informacijami in gre predvsem za ozko specializirane sklade, sklade s posebnimi naložbenimi tehnikami ali sklade z družbeno odgovornimi naložbami. Skladi, ki niso podprti z informacijami, so dostopni zavarovancem le na njihovo posebno zahtevo.

Široka ponudba skladov pri naložbenem življenjskem zavarovanju po mojem mnenju omogoča večjo varnost zavarovanja, saj lahko premijo nalaga v več vrst skladov, odvisno od stanja, v katerem se gospodarstvo nahaja. Zaradi trenutne recesije je namreč donosnost obvezniških skladov v zadnjem letu precej višja kot ostalih skladov, kjer je donosnost celo negativna. Donosnost obvezniških skladov je v zadnjem letu bila pozitivna (tudi do 25 %) oz. ni bilo večjih padcev vrednosti točk skladov, medtem ko je bila donosnost predvsem delniških v istem obdobju močno negativna (tudi do -50 %). Drugo obliko varnosti pa v času recesije predstavlja še kritni sklad, ki je lahko marsikateremu zavarovancu preprečil, da se je njegovo premoženje na naložbenem računu zaradi recesije znižalo.

Tabela 9: Ocene skladov v ponudbi UFOS

Ime sklada	Morningstar ocena	S & P ocena
RINGTUM Euro Cash Plus	***	/
PIONEER FUNDS AUSTRIA Dollar Cash	*	/
PIONEER FUNDS AUSTRIA Euro Cash	*	/
CREDIT SUISSE MM (Lux) CHF	***	/
RINGTUM Absolute Return Bond	****	/
RINGTUM Vorsorge Rentenfonds	***	/
PIONEER FUNDS AUSTRIA Dollar Bond	*****	/
CREDIT SUISSE BF (Lux) USD	****	/
VONTOBEL USD Bond	***	/
PIONEER FUNDS AUSTRIA Euro Bond	****	/
PIONEER FUNDS AUSTRIA Euro Corporate BOND	*****	/
CONSTANTIA Euro Bond	**	/
CREDIT SUISSE BF (Lux) EURO	***	/
JPMorgan Funds Emerging Markets Debt Fund	**	/
INVESCO Emerging Markets Bond Fund	***	A
Morgan Stanley Emerging Markets Debt Fund	****	/
RINGTUM Active Global Trend	*****	/
RINGTUM Zukunftsvorsorge Aktienfonds	*	/
WSTV ESPA DYNAMISCH (EUR)	/	/
WSTV ESPA PROGRESSIV (EUR)	/	/
WSTV ESPA TRADITIONELL (EUR)	/	/
PIONEER FUNDS AUSTRIA Master Fonds Dynamisch	***	/
PIONEER FUNDS AUSTRIA Master Fonds Progressiv	**	/
PIONEER FUNDS AUSTRIA Master Fonds Traditionell	***	/
RINGTUM Osteuropa Aktienfonds	***	/
FIDELITY European Growth Fund	****	AA
INVESCO Pan European Equity Fund	***	AA
PIONEER FUNDS AUSTRIA America Stock	***	/
JPMF America Equity Fund	***	/
BLACKROCK GLOBAL FUNDS - US Flexible Equity Fund	***	AA
FIDELITY Japan Fund	***	/
INVESCO Japanese Equity Fund	**	A
Morgan Stanley Japanese Value Equity Fund	***	/
JPMorgan Funds Europe Small Cap Fund	**	/
INVESCO Pan European Small Cap Equity Fund	*	A
Blackrock Global Funds-European Opportunities	***	/
CREDIT SUISSE EF (LUX) Small Cap USA	**	/
JPMorgan Funds US Small Cap Growth Fund	**	/
FIDELITY Japan Smaller Companies Fund	***	/
INVESCO Japanese Small/Mid Cap Equity Fund	***	A
Blackrock Global Funds-Japan Opportunities	***	A
Blackrock Global Funds-Emerging Markets Fund	***	A
Morgan Stanley Emerging Markets Equity Fund	**	/
VONTOBEL Emerging Markets Equity	*****	AA

Vir: OnVista, 2009; Blackrock, 2009; Morningstar Österreich, 2009; Pioneer Investments, 2009, Poročilo o skladih, 2009.

5 PRIMERJAVA IZRAČUNOV PREMIJE IN ZAVAROVALNIH VSOT ŽIVLJENJSKEGA IN NALOŽBENEGA ŽIVLJENJSKEGA ZAVAROVANJA

Pri preučevanju življenjskih zavarovanj je možna primerjava več različnih tipov zavarovanj, poleg tega pa se premije oz. zavarovalne vsote razlikujejo tudi glede na starost in spol zavarovanca zaradi tablic umrljivosti. V izračunih bom pokazal, kako se zavarovalne vsote razlikujejo glede na spol, kako na to razliko vpliva pogostost plačevanja premije (mesečno, kvartalno, polletno in letno), kako velik vpliv ima indeksacija in kako se razlikujejo skozi obdobje zavarovalne vsote pri mešanem življenjskem zavarovanju (v nadaljevanju MŽZ) in kako pri naložbenem življenjskem zavarovanju (v nadaljevanju NŽZ).

Za ustrežnejšo primerjavo bom uporabil 2 metodi, obe pa slonita na predvidevanjih za celotno obdobje trajanja zavarovanja. Prva je neto stroškovna metoda (angl. *Net-cost method*), katero uporabljajo zavarovalnice, druga pa metoda sedanje vrednosti, ki bolj realno prikaže vrednost premoženja po koncu zavarovalnega obdobja (Baldwin, 2002, str. 189 – 195).

V izračunih bom upošteval naslednje predpostavke in podatke o zavarovancu/ zavarovanki:

- starost osebe ob sklenitvi zavarovanja je 30 let,
- doba plačevanja premije je 15 let,
- premije so plačane redno,
- ni sklenjenih dodatnih zavarovanj,
- indeksacija, kjer je upoštevana, znaša 4 %,
- mesečna premija znaša 100 EUR, četrtna 300 EUR, polletna 600 EUR in letna 1.200 EUR,
- zavarovanec je zdrava oseba in se ne ukvarja z nevarnimi poklici/ športi,
- pri MŽZ bom upošteval 3 % predvidene obresti, pri NŽZ pa 3 % donosnost skladov.

5.1 Neto stroškovna metoda

5.1.1 Uporaba neto stroškovne metode pri mešanem življenjskem zavarovanju

Najbolj pogosta metoda pri izračunih za MŽZ in NŽZ je neto stroškovna metoda. V Tabeli 10 je prikazano gibanje zavarovalne vsote za MŽZ za primer smrti za oba spola pri letnem plačilu premije. Zajamčena zavarovalna vsota (v nadaljevanju zajamčena ZV) znaša pri moških 18.634 EUR, pri ženskah pa je nekoliko višja in znaša 18.755 EUR, kar je posledica dejstva, da je umrljivost žensk v tej starosti nižja kot pri moških. Zajamčena ZV predstavlja znesek, za katerega zavarovalnica jamči, da ga bo izplačala v primeru smrti oz. doživetja (po 15. letu). Izplačilo zavarovalnice pa je praviloma višje, saj se na vplačane premije pripisuje tudi dobiček,

ki vpliva na zavarovalno vsoto (v nadaljevanju ZV) po 3. letu trajanja zavarovanja. Tako znaša izplačilo pri moških po 15. letu pri predvidenem 3 % dobičku 1.716 EUR več, kot je zajamčeno, pri ženskah pa 1.730 EUR več, kot je zajamčena ZV.

Tabela 10: Izplačila pri mešanem življenjskem zavarovanju pri letnem plačilu premije

Po letu	Skupna premija	Spol: moški		Spol: ženski	
		Zajamčena ZV	ZV pri predvidenemu 3% dobičku	Zajamčena ZV	ZV pri predvidenemu 3% dobičku
1	1.200	18.634	18.634	18.755	18.755
2	2.400	18.634	18.634	18.755	18.755
3	3.600	18.634	18.660	18.755	18.780
4	4.800	18.634	18.700	18.755	18.820
5	6.000	18.634	18.740	18.755	18.870
6	7.200	18.634	18.800	18.755	18.920
7	8.400	18.634	18.870	18.755	18.990
8	9.600	18.634	18.950	18.755	19.080
9	10.800	18.634	19.040	18.755	19.170
10	12.000	18.634	19.150	18.755	19.270
11	13.200	18.634	19.270	18.755	19.390
12	14.400	18.634	19.400	18.755	19.530
13	15.600	18.634	19.550	18.755	19.680
14	16.800	18.634	19.710	18.755	19.840
15	18.000	18.634	20.350	18.755	20.485

Vir: Izračun Zavarovalnice Wienerstaedtische.

Glede na to, da so življenjska zavarovanja sklenjena za daljše časovne obdobje, pogosto prihaja do odpovedi teh pogodb, zato so pomembne poleg zavarovalnih vsot tudi odkupne in kapitalizirane vrednosti. Iz Tabele 11 je vidno, da so te vrednosti v začetku precej nižje, kot znašajo zneski vplačil, zato odpoved pogodbe ni smiselna, razen v primeru hude finančne situacije plačnika premije. V primeru, da pride do odkupa ali kapitalizacije pred potekom 10 let zavarovanja, se na vrednost v tabeli odšteje še 6,5 % davek od prometa zavarovalnih poslov, kar v tem primeru pomeni 78 EUR na leto, največ pa lahko znaša 702 EUR (če pride do odkupa oz. kapitalizacije po 9. letih). Kapitalizacija se v mojem primeru lahko opravi šele po 4. letu, saj predtem še ni izpolnjen pogoj za minimalno kapitalizirano vrednost, ki znaša 3.000 EUR, odkup pa se lahko opravi že po 2. letu. Tudi tukaj sta, podobno kot pri zavarovalnih vsotah, kapitalizirana in odkupna vrednost višji pri ženskah kot pri moških.

Tabela 11: Zajamčena odkupna vrednost in kapitalizirana zavarovalna vsota

Po letu	Skupna premija	Spol: moški		Spol: ženski	
		Zajamčena odkupna vrednost	Zajamčena kapitalizirana ZV	Zajamčena odkupna vrednost	Zajamčena kapitalizirana ZV
1	1.200	-	-	-	-
2	2.400	1.120	1.459	1.144	1.492
3	3.600	2.264	2.891	2.299	2.938
4	4.800	3.436	4.300	3.480	4.359
5	6.000	4.634	5.684	4.687	5.753
6	7.200	5.861	7.045	5.921	7.122
7	8.400	7.115	8.381	7.184	8.467
8	9.600	8.398	9.694	8.475	9.787
9	10.800	9.710	10.983	9.795	11.082
10	12.000	11.052	12.250	11.145	12.355
11	13.200	12.426	13.494	12.526	13.604
12	14.400	13.833	14.716	13.939	14.830
13	15.600	15.273	15.918	15.385	16.035
14	16.800	16.749	17.099	16.865	17.218

Vir: Izračun Zavarovalnice Wienerstaetische.

Zavarovalne vsote pa so odvisne tudi od indeksacije in pogostosti plačevanja premij. Pri MŽZ se v primeru indeksacije premija letno ob zavarovalnem letu poviša za 4 % do 5 let pred iztekom zavarovanja, kar v mojem primeru pomeni, da skupna premija znaša 23.289 EUR. Prav tako se v primeru indeksacije spremeni zavarovalna vsota, in sicer dvakrat. V začetku znaša zavarovalna vsota za primer smrti toliko, kot bi znašala brez indeksacije, prvo povišanje zavarovalne vsote pa se opravi po 4 uskladitvah vrednosti z dobičkom, zadnje oz. dokončno povišanje pa po 9 uskladitvah vrednosti z dobičkom. V tabelah sem upošteval zavarovalne vsote po 9 uskladitvah vrednosti.

Poleg vpliva indeksacije je v Tabeli 12 prikazan še vpliv pogostosti plačevanja premije na zavarovalno vsoto. Kot sem omenil že v poglavju 2.2.1, se zavarovalna vsota lahko poviša (bonus) zaradi pogostosti plačevanja premije in zaradi višine premije. Osnovna zajamčena zavarovalna vsota znaša pri mesečnem plačilu premije za moške 17.230 EUR, za ženske pa 17.342 EUR. Zaradi višine premije (100 EUR) se le- ta poviša za 3 %, kar pomeni, da znaša 17.747 EUR oz. 17.862 EUR. V primeru letnega plačila premije pa se nato zavarovalna vsota poviša še za 5 %, tako da znaša 18.634 EUR oz. 18.755 EUR. Enako velja tudi v primeru indeksacije, kjer je osnovna zajamčena zavarovalna vsota 21.777 EUR pri moških in 21.909 EUR pri ženskah. Ob upoštevanju 3 % bonusa na velikost premije znaša tako zajamčena zavarovalna vsota pri mesečnem plačilu 22.430 EUR za moške oz. 22.566 EUR za ženske, medtem ko pri letnem plačilu znaša za moške 23.552 EUR, za ženske pa 23.694 EUR. Razlika v

zajamčeni zavarovalni vsoti med mesečnim in letnim plačilom pri moških znaša torej 887 EUR (1.122 EUR v primeru indeksacije), pri ženskah pa 893 EUR (1.240 EUR v primeru indeksacije).

Kljub vsemu je zavarovalna vsota navadno višja, kot je zajamčena, saj je potrebno upoštevati še pripis dobička, ki ga zavarovalnica pripisuje. Pri predvidenih 3 % obrestih znaša najnižja zavarovalna vsota pri moških 19.380 EUR (24.660 EUR ob upoštevanju indeksacije), pri ženskah pa 19.510 EUR (24.810 EUR ob upoštevanju indeksacije). Najvišja možna zavarovalna vsota pri 3 % predvidenih obrestih znaša pri moških 20.350 EUR (25.893 EUR– indeksacija), pri ženskah pa 20.485 EUR (26.050 EUR- indeksacija).

Tabela 12: Primerjava zavarovalnih vsot za doživetje glede na spol, pogostost plačevanja in indeksacijo

Pogostost plačevanja	Indeksacija	Skupna premija	Spol: moški		Spol: ženski	
			Zajamčena ZV*	ZV pri predvidenih 3% obrestih	Zajamčena ZV*	ZV pri predvidenih 3% obrestih
Mesečno	Ne	18.000	17.747	19.380	17.862	19.510
Mesečno	Da	23.289	22.430	24.660	22.566	24.810
Četrtno	Ne	18.000	18.101	19.768	18.219	19.900
Četrtno	Da	23.289	22.879	25.153	23.017	25.306
Polletno	Ne	18.000	18.279	19.961	18.398	20.095
Polletno	Da	23.289	23.102	25.400	23.243	25.554
Letno	Ne	18.000	18.634	20.350	18.755	20.485
Letno	Da	23.289	23.552	25.893	23.694	26.050

Legenda: * po 9 uskladitvah vrednosti, kjer je upoštevana indeksacija.

5.1.2 Uporaba neto stroškovne metode pri naložbenem življenjskem zavarovanju

Podobno kot pri MŽZ obstajajo razlike tudi pri NŽZ pri zavarovalnem kritju, odkupnih vrednostih in vrednosti premoženja glede na spol. Te razlike so sicer minimalne in precej nižje kot pri MŽZ, saj v mojem primeru ne znašajo več kot 20 EUR. To je posledica dejstva, da pri tovrstnem zavarovanju tablice umrljivosti niso večjega pomena.

Največja razlika med MŽZ in NŽZ obstaja pri zavarovalnem kritju. Pri MŽZ je zajamčena zavarovalna vsota skozi celotno obdobje enaka (če ni indeksacije) in višja kot pri NŽZ, kjer je zavarovalno kritje odvisno od vrednosti premoženja, ki pa je na začetku zavarovalnega obdobja nizko, zato zavarovalnica zagotavlja najnižjo vsoto za primer smrti, ki znaša 10 % vsote vseh premij oz. 4.000 EUR in najnižji rizični znesek, ki znaša 200 EUR (5 % od 4.000 EUR). V mojem primeru se predvideva, da se bo v celotnem obdobju plačalo za 18.000 EUR premije, zato znaša zajamčena zavarovalna vsota v primeru smrti skozi celotno obdobje 4.200 EUR. Kot je

razvidno iz spodnje tabele, je vrednost premoženja vedno nižja, kot znaša zavarovalno kritje, saj je potrebno prišteti še najnižji rizični znesek v višini 200 EUR.

Delni dvig premoženja je v mojem primeru možen po preteku 2 let, pri čemer mora preostala vrednost premoženja znašati najmanj 1.000 EUR. Pri tem se odšteje delež neamortiziranih stroškov sklenitve in izstavitve police, zato so delni dvigi v začetku zavarovalnega obdobja finančno neugodni. Možen je tudi odkup zavarovanja (dvig celotnega premoženja) po preteku prvega zavarovalnega leta, pri tem pa je odkupna vrednost nižja od vrednosti premoženja, kot je razvidno iz Tabele 13, zaradi odbitka neamortiziranih stroškov sklenitve in izstavitve police, stroškov upravljanja v višini 1 % in premije za kritje rizika smrti za zadnje zavarovalno obdobje. V primeru odkupa pred potekom 10 let od sklenitve zavarovanja pa je potrebno plačati še 6,5 % davek od prometa zavarovalnih poslov. Možna je tudi kapitalizacija (prenehanje plačevanja premije), vendar v tem primeru šele v 2. letu, saj mora biti vrednost premoženja vsaj 1.000 EUR. V takem primeru odpade najnižja vsota za primer smrti, zavarovalna pogodba pa se nadaljuje z višino kritja v vrednosti premoženja, obstaja pa tudi možnost prekinitve pogodbe. V primeru nizke vrednosti premoženja je bolj ugoden odkup, saj se v časih, v katerih se gospodarstvo trenutno nahaja (negativni donosi) in zaradi letnih stroškov upravljanja, lahko zgodi, da se vrednost premoženja približa 0, s tem pa se celotna pogodba odpove.

Tabela 13: Primerjava zavarovalnega kritja, odkupne vrednosti in vrednosti premoženja glede na spol pri letnem plačilu premije ob predvideni 3 % donosnosti skladov

Po letu	Skupna premija	Spol: moški			Spol: ženski		
		Zavarovalno kritje	Odkupne vrednosti	Vrednost premoženja	Zavarovalno kritje	Odkupne vrednosti	Vrednost premoženja
1	1.200	4.200	660	920	4.200	670	920
2	2.400	4.200	1.480	1.890	4.200	1.480	1.900
3	3.600	4.200	2.330	2.930	4.200	2.340	2.940
4	4.800	4.230	3.540	4.030	4.240	3.550	4.040
5	6.000	5.390	4.800	5.190	5.400	4.810	5.200
6	7.200	6.610	6.100	6.410	6.620	6.110	6.420
7	8.400	7.890	7.440	7.690	7.900	7.450	7.700
8	9.600	9.230	8.820	9.030	9.240	8.830	9.040
9	10.800	10.620	10.250	10.420	10.640	10.260	10.440
10	12.000	12.080	11.710	11.880	12.090	11.730	11.890
11	13.200	13.580	13.230	13.380	13.600	13.240	13.400
12	14.400	15.150	14.790	14.950	15.160	14.800	14.960
13	15.600	16.760	16.390	16.560	16.780	16.410	16.580
14	16.800	18.420	18.040	18.220	18.440	18.060	18.240
15	18.000	20.130	19.930	19.930	20.150	19.950	19.950

Vir: Izračun Zavarovalnice Wienerstaedtische.

V nasprotju z mešanim življenjskim zavarovanjem pri naložbenem zavarovanju pogostost plačevanja premije nima velikega vpliva na vrednost premoženja, ob predpostavki, da so donosi skladov konstantni. V primeru mesečnega plačila premije bi znašala vrednost premoženja pri moških po 15 letih 19.660 EUR, v primeru letnega plačila pa le 270 EUR več, torej 19.930 EUR. Podobno je tudi v primeru indeksacije. Skupna premija v tem primeru znaša 23.289 EUR, vrednost premoženja pri moških pa v primeru mesečnega plačila premije znaša 25.980 EUR, pri letnem plačilu premije pa 26.320 EUR. Glede na spol se vrednost premoženja ne razlikuje veliko, saj so vrednosti pri ženskah večje od moških le za 20 EUR.

Tabela 14: Primerjava vrednosti premoženja glede na spol, pogostost plačevanja in indeksacijo ob predvideni 3 % donosnosti skladov

Pogostost plačevanja	Indeksacija	Skupna premija	Spol: moški	Spol: ženski
			Vrednost premoženja	Vrednost premoženja
Mesečno	Ne	18.000	19.660	19.680
Mesečno	Da	23.289	25.980	26.000
Četrtno	Ne	18.000	19.710	19.730
Četrtno	Da	23.289	26.040	26.060
Polletno	Ne	18.000	19.780	19.800
Polletno	Da	23.289	26.140	26.160
Letno	Ne	18.000	19.930	19.950
Letno	Da	23.289	26.320	26.340

Iz vseh izračunov je razvidno, da na MŽZ vpliva več dejavnikov kot pa na NŽZ, predvsem pa se ti dejavniki bolj močno odražajo. Najpomembnejša sta pogostost plačevanja premije in spol. Razlika zaradi pogostosti plačevanja premije pri zavarovalnih vsotah ob doživetju lahko ob vzetih predpostavkah pri MŽZ znaša okoli 1.000 EUR, medtem ko je ta razlika pri NŽZ bistveno manjša – do 340 EUR. K večji razliki vpliva tudi spol, saj je v mojem primeru razlika lahko tudi do 150 EUR pri MŽZ, medtem ko je ta razlika pri NŽZ konstantna - 20 EUR. Iz navedenega je razvidno, da se pri MŽZ bolj splača plačevati letno kot pri NŽZ.

5.2 Metoda neto sedanje vrednosti

Do sedaj sem za prikaz zavarovalnih vsot, vrednosti premoženja in skupne premije uporabljal neto stroškovno metodo, katero uporabljajo zavarovalnice za svoje izračune, s katerimi poskušajo pridobiti nove zavarovance. Prednost te metode je predvsem preprostost in je lahko razumljiva, saj prikaže, koliko premije zavarovanec plača in kakšno izplačilo lahko po koncu zavarovalne dobe pričakuje. Njena največja slabost je, da ne upošteva vrednosti denarja v času, saj so vsi zneski nominalni, zato sem za nekatere pomembnejše vrednosti uporabil še metodo neto sedanje vrednosti, ki vse vrednosti postavlja na sedanji čas.

Pri izračunih sem upošteval stopnjo inflacije v višini 3,5 %, ki sem jo izračunal na podlagi povprečne inflacije od leta 2002 dalje, upošteval pa sem še napovedi Urada za makroekonomske analize in razvoj za leta 2009, 2010 in 2011. V Tabeli 15 so prikazane le zavarovalne vsote in vrednosti premoženja za moškega.

5.2.1 Uporaba metode neto sedanje vrednosti pri mešanem življenjskem zavarovanju

Kot je razvidno iz Tabele 15, je pri mešanem življenjskem zavarovanju skupni nominalni znesek, ki ga zavarovanec vplača, 18.000 EUR oz. v primeru indeksacije 23.289 EUR. Ob upoštevanju inflacije se ta znesek zniža, sedanja vrednost vplačil pa znaša 14.305 EUR oz. 18.149 EUR (indeksacija). Podobno se zgodi tudi z zavarovalno vsoto za doživetje, ki znaša 20.350 EUR oz. 25.893 EUR, sedanja vrednost pa le še 12.147 EUR oz. 15.455 EUR. To pomeni, da je sedanja vrednost nižja kar za 8.203 EUR oz. 10.438 EUR.

Z vidika nominalne vrednosti je pri omenjenem zavarovanju vsota premij nižja od zavarovalne vsote za 2.350 EUR oz. 2.604 EUR, ob upoštevanju inflacije pa je sedanja vrednost vseh zbranih premij višja od sedanje vrednosti zavarovalnih vsot za 2.158 EUR oz. 2.694 EUR. Iz navedenega bi lahko sklepali, da se indeksacija pri takšnih zavarovanjih ne izplača, saj s tem zavarovanec, gledano z vidika sedanje vrednosti, ne pridobiva, temveč je celotna zbrana premija le še bolj izpostavljena inflaciji.

5.2.2 Uporaba metode neto sedanje vrednosti pri naložbenem življenjskem zavarovanju

Podobno kot pri mešanem je tudi pri naložbenem življenjskem zavarovanju razlika med nominalno in sedanjo vrednostjo velika. Če bi upoštevali zgolj nominalne vrednosti, bi bila vrednost premoženja višja kot skupna zbrana premija za 1.930 EUR oz. 3.031 EUR (indeksacija), če pa upoštevamo sedanje vrednosti, je skupna premija višja od vrednosti premoženja za 2.409 EUR oz. 2.439 EUR. Kljub vsemu je pri tem zavarovanju indeksacija bolj upravičena, saj z višjo premijo lahko zavarovanec kupuje več točk skladov, kar je koristno v obdobju dolgoročne rasti.

Tabela 15: Primerjava nominalnih in sedanjih vrednosti

Tip zavarovanja	Indeksacija	Skupna premija		Zavarovalna vsota za doživetje oz. vrednost premoženja	
		Nominalno	Sedanja vrednost	Nominalno	Sedanja vrednost
Mešano življenjsko zavarovanje	Ne	18.000	14.305	20.350	12.147
	Da	23.289	18.149	25.893	15.455
Naložbeno življenjsko zavarovanje	Ne	18.000	14.305	19.930	11.896
	Da	23.289	18.149	26.320	15.710

Kot je razvidno iz zgornje tabele, pri 3 % obrestih (pripisih dobička) ali donosnosti skladov, sedanja vrednost vplačil presega sedanja vrednost izplačila. Ob predpostavki višjega donosa pa bi sedanja vrednost izplačila lahko presegla sedanjo vrednost vplačanih premij. Ta možnost je bolj verjetna pri naložbenem življenjskem zavarovanju ob izbiri pravih skladov, medtem ko pri mešanem življenjskem zavarovanju zavarovanec nima večjega vpliva na pripis dobička, ki ga opravi zavarovalnica. Pri naložbenem življenjskem zavarovanju bi se sedanja vrednost vplačil in izplačil skoraj izenačili pri 5 % donosnosti skladov. V tem primeru bi znašala vrednost premoženja 23.460 EUR oz. 30.550 EUR (indeksacija), ob upoštevanju inflacije pa 14.003 EUR oz. 18.235 EUR (indeksacija). V primeru, ko ni indeksacije, bi torej znašala sedanja vrednost vplačil samo še 302 EUR več od sedanje vrednosti izplačila, medtem ko bi v primeru 4 % indeksacije bila sedanja vrednost izplačila večja od sedanje vrednosti vplačil za 86 EUR.

Metoda neto sedanje vrednosti torej prikaže, da omenjena produkta nista namenjena kot oblika varčevanja, saj je v mojem primeru sedanja vrednost vplačil znašala več kot sedanja vrednost izplačila v primeru doživetja. Predvsem pri MŽZ ni pričakovati, da bi sedanja vrednost vplačil presegla sedanjo vrednost izplačila, obstaja pa večja verjetnost pri NŽZ, kjer zavarovanec lahko s svojo naložbeno politiko vpliva na donose naložbenih skladov. V primeru večjih donosov teh skladov lahko sedanja vrednost izplačila preseže celo sedanjo vrednost vplačil.

Kljub prikazanim izračunom, ki kažejo na to, da smo v primeru doživetja realno več vložili, kot pa dobili izplačano, je potrebno poudariti, da je glavni namen opisanih zavarovalnih produktov zavarovanje, ki je hkrati tudi varčevanje in zagotavlja finančno stabilnost posameznikov in njihovih bližnjih.

SKLEP

V življenju se ljudje vse pogosteje srečujemo s težavami, za katere je vzrok denar. Iz potrebe po finančni varnosti družine in svojcev so se posledično pojavila življenjska zavarovanja različnih vrst, ki se med seboj zelo razlikujejo, odvisno od potrebe zavarovanca.

Kot sem spoznal med pisanjem diplomskega dela, gre za sodoben zavarovalno varčevalni produkt, ki ni tako enostaven, kot se zdi na prvi pogled. Razlik med mešanim in naložbenim življenjskim zavarovanjem je veliko, kljub temu, da je bilo v izračunih končno izplačilo podobno. Življenjskemu zavarovanju se pri Zavarovalnici Wienerstaedtische lahko priključi bistveno več dodatnih zavarovanj kot pa k naložbenemu zavarovanju. Razlike obstajajo tudi glede višine premije in ugodnosti, ki so vezane na premijo in pogostost plačevanja, največ razlik pa je med pogoji obeh zavarovanj, od koder izhajajo tudi razlike med kapitaliziranimi in odkupnimi vrednostmi, zavarovalnimi kritji,...

Pomembno vlogo imajo tudi vzajemni skladi za naložbeno življenjsko zavarovanje, medtem ko ima zavarovalec pri mešanem življenjskem zavarovanju na razpolago le nalaganje dobička v 3 sklade in je namenjeno takim ljudem, ki tveganjem niso naklonjeni. Nasprotno je naložbeno zavarovanje namenjeno tistim, ki so pripravljeni tvegati, temu primerni pa so tudi donosi, ki so zlasti v časih krize negativni, kar posledično znižuje njihovo premoženje in zavarovalno vsoto, ki je odvisna od tega premoženja.

Pri izračunih vrednosti premoženja sem upošteval predvsem neto stroškovno metodo, ki je zasnovana zgolj na nominalnih vrednostih vplačil in izplačil. Analiza je pokazala, da pri majhni donosnosti mešanega in naložbenega življenjskega zavarovanja (3 % obresti oz. donosnost vzajemnih skladov) ni velikih razlik med obema zavarovanjema, oz. je bilo mešano življenjsko zavarovanje celo ugodnejše.

Za realno ponazoritev izplačil pa sem uporabil še metodo neto sedanje vrednosti, ki je tudi pokazala, koliko zavarovanec dobi izplačano preračunano na sedanjo vrednost. Pri tem sem upošteval povprečno inflacijo, zaradi katere so bile sedanje vrednosti vplačil premije višje kot sedanja vrednost izplačila. Kot je bilo razvidno iz izračunov ob konstantnih 3 % predvidenih obrestih oz. donosnostih skladov, dobi plačevanja 15 let, starosti osebe ob sklenitvi zavarovanja 30 let, 4 % indeksaciji, letni premiji 1.200 EUR in popolnem zdravju zavarovanca pri mešanem življenjskem zavarovanju ni pričakovati, da bo sedanja vrednost vplačil presegla sedanjo vrednost izplačila, pri naložbenem zavarovanju pa je to možno le ob dovolj visokih donosih skladov.

LITERATURA IN VIRI

1. Baldwin, B.G. (2002). *The new life insurance investment advisor*. (2nd ed.) New York: McGraw- Hill.
2. Bijelić, M. (1998). *Zavarovanje in pozavarovanje*. Ljubljana: Art agencija.
3. Bogataj, M. (1998). *Življenjska zavarovanja*. Portorož: Fakulteta za pomorstvo in promet.
4. Budimir, M. (2008). *Priročnik za življenjsko zavarovanje s pravnimi osnovami*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
5. Gostiša, J. (2005, 15. september). Na varno v sklade denarnega trga. Najdeno 18. marca 2009 na spletnem naslovu http://www.finance.si/131161/Na_varno_v_sklade_denarnega_trga.
6. *Izobraževanje zavarovalnih zastopnikov in zavarovalnih posrednikov. Učbenik za slušatelje*. (2007). Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje.
7. Kalčič, M. (2008). *Gradivo za zavarovalne posrednike in zastopnike Zavarovalnice Wienerstaedtische*. Ljubljana: Zavarovalnica Wienerstaedtische.
8. *Klavzula o uskladitvi*. (2004). Ljubljana: Zavarovalnica Wienerstaedtische.
9. *Klavzula o uskladitvi za naložbeno življenjsko zavarovanje*. (2004). Ljubljana: Zavarovalnica Wienerstaedtische.
10. Kleindienst, R. (2001). Ključne institucije na slovenskem trgu kapitala. *Moje finance*, 1 (1), 68-72.
11. Kodrič, S. (2008, 8. oktober). *Ponudba skladov v UFOS-u (seminar)*. Ljubljana: Zavarovalnica Wienerstaedtische.
12. Madura, J. (2007). *Personal finance*. Boston: Pearson Addison Wesley, cop.
13. Pavliha, M. & Simoniti S. (2007). *Zavarovalno pravo*. Ljubljana: GV založba.
14. *Pomen ocen skladov, KD Finančna točka d.o.o.* Najdeno 20. marca 2009 na spletnem naslovu <http://www.financna-tocka.si/knjiznica.php?id=44>.
15. *Poročila o skladih, Zavarovalnica Wienerstaedtische*. Najdeno 18. marca 2009 na spletnem naslovu <http://www.wienerstaedtische.si/zasebno/united-funds-of-success/porocilo-o-skladih/>.
16. *Predstavitev podjetja*. (b.l.). Ljubljana: Zavarovalnica Wienerstaedtische.
17. *Ocene skladov, Blackrock*. Najdeno 20. marca 2009 na spletnem naslovu <http://www.blackrock.at/Intermediaries/FundCentre/Tools/FundFinder/index.htm>.
18. *Ocene skladov, Morningstar Österreich*. Najdeno 20. marca 2009 na spletnem naslovu <http://www.morningstar.at/at/fundquicksrank/default.aspx>.
19. *Ocene skladov, OnVista*. Najdeno 24. marca 2009 na spletnem naslovu http://www.onvista.de/suche.html?SEARCH_VALUE=WKN%252CISIN%252CName&SELECTED_TOOL=ALL_TOOLS.
20. *Ocene skladov, Pioneer Investments*. Najdeno 23. marca 2009 na spletnem naslovu <http://www.pioneerinvestments.at/jsp/xslt.jsp?ctrl=fonds/all/fondsliste&risiko=0&art=at&gruppe=10>.

21. *Ocenjevanje tujih skladov, KD Finančna točka d.o.o.* Najdeno 19. marca 2009 na spletnem naslovu <http://www.financna-tocka.si/knjiznica.php?id=53>.
22. *Splošni pogoji za naložbeno življenjsko zavarovanje za nedoločen čas.* (2007). Ljubljana: Zavarovalnica Wienerstaedtische.
23. *Splošni pogoji za življenjsko zavarovanje za primer smrti in doživetja.* (2007). Ljubljana: Zavarovalnica Wienerstaedtische.
24. *Statistični zavarovalniški bilten 2008.* (2008). Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje.
25. *Statistični zavarovalniški bilten 2004.* (2004). Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje.
26. *Tipi skladov, KD Finančna točka d.o.o.* Najdeno 18. marca 2009 na spletnem naslovu <http://www.financna-tocka.si/tipskl.php?tip=O>.
27. *Tržni deleži v letu 2007, Slovensko zavarovalno združenje.* Najdeno 16. februarja 2009 na spletnem naslovu http://www.zav-zdruzenje.si/statistika_detail2.htm.
28. *Wiener Städtische Versicherung AG Vienna Insurance Group Standard & Poor's potrdila oceno "A+", Zavarovalnica Wienerstaedtische.* Najdeno 15. marca 2009 na spletnem naslovu <http://www.wienerstaedtische.si/news/17/79/>.

